ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 209 (8. 151) ◆ 1992 йил 23 октябрь, жума ◆ Нархи 2 сўм.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ПАХТАНИНГ ХАРИД НАРХЛАРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Етиштирилган пахта ҳосилини тезроқ йиғиб-териб олишда қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларини рағбатлантириш, моддий-техника ва энергетика ресурсларига ошиб кетган харажатларни қоплаш, шунингдек хўжаликларнинг иқтисодиётини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш учун зарур шарт-шароитларни яратиш мақсадида:

1. 1992 йилги ҳосилдан бошлаб давлат буюртмаси ҳисобидан давлатга сотиладиган пахтанинг амалдаги харид нархлари 1,5 баравар оширилсин (хўжаликлар пахта тайёрлаш режасидаги маҳсулотнинг 15 фоизини ва режадан ташқари пахта ҳажмини эркин шартномавий нархларда сотадилар).

2. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги билан биргаликда ушбу Фармоннинг 1-бандига мувофиқ пахта заводларининг сотилган пахта учун хўжаликлар билан ҳисоб-китоб қилиш тартибини ишлаб чиқсин. Бунда даромадлар холисона тақсимланиши кўзда тутилиб, молиявий қоидалар бузилишига ва суиистеъмолларга йўл қўйилмасин.

3. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги пахтанинг янги харид нархлари ҳамда пахта толасининг улгуржи нархлари прейскурантларини ишлаб чиқиб, тегишли вазирликлар ва идораларга етказсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 22 октябрь.

Газетанинг шу сонига

«МАҲАЛЛА» ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИНИНГ ТАЪСИС АНЖУМАНИ

⊙ Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг «Маҳалла» хайрия жамғармасини ташкил этиш тўғрисида қабул қилган Фармони жойларда якдиллик билан қўллаб-қувватланаётгани, бундай хайрли ишга кўпчилик хайрихоҳлик билдираётгани ғоят қувончлидир. Бир сўз билан айтганда аҳиллик онаси бўлган маҳаллаларга эътибор ортди, меҳр булоғи кўз очди. Кеча «Оқшом» газетаси хабар берганидек пойтахтимиздаги Ўзбекистон тарихи музейининг мажлислар залида «Маҳалла» хайрия жамғармасининг биринчи таъсис анжумани бўлиб ўтди. Ушбу анжуман бошланиши олдидан биз унинг бир неча иштирокчиларининг фикр-мулоҳазалари билан қизиқдик.

— Бугунги кун маҳаллалар ҳаётида тарихий бўлиб қолишига ишончим комил, — деди Собир Раҳимов район маҳаллалар кенгашининг раиси Низом Алимов. — Чунки кейинги даврда бу масканларга шу даражада катта эътибор берилганини эслолмайман. Президентимизнинг ҳаётбахш Фармони эълон қилингач, райондаги Беруний, Абдулла Набиев, Мирзо Ғолиб ва бошқа маҳаллаларда фаоллар билан кенгашиб, қатор тадбирлар белгиладик. Жамғарма келгусида ёрдамга муҳтож кишиларни ижтимоий ҳимоя қилишда асосий омил бўлиб қолади, деб умид қиламан.

— Жамғарма таъсис анжуманининг ўтказилаётгани Президентимиз олиб бораётган сиёсат одил, оқил ва халқпарварлигининг амалдаги ифодасидир, — суҳбатга қўшилди Юнусобод райони ҳокими Рустам Калонов. — Районимиздаги Асбобсозлик заводи, «Юлдуз» тикувчилик бирлашмаси, Ўзбек савдо уйи ва бошқа жамоалар ҳиммат кўрсатиб, ҳозиргача жамғарма ҳисобига бир миллион сўмга яқин маблағ ўтказишди. Ўйлайманки, жамғарма халқимиз билан турар жойларда иш олиб боришимизда алоҳида аҳамиятга эга бўлади.

— Мени бир нарса мамнун этяпти, — ўз фикрини ифодалади Тошкент чинни заводининг директори Файзулла Раҳматуллаев. — Пойтахтимизнинг Эски шаҳар қисмида яшаётган аҳоли айниқса ижтимоий жиҳатдан қийналмоқда. Тўғри, хонадонларни газлаштириш, канализация қувурлари ўтказиш ишлари бошланиб кетди. Аммо ҳали амалга ошириладиган вазифалар талайгина. Жамғарма маҳаллаларда юзага келган мана шундай муаммоларни ҳал этишга яқиндан ёрдам беришига шак-шубҳа йўқ. Ёрдамга муҳтож кишиларга кўмаклашишни ўзининг бурчи деб билган корхонамиз жамоаси хайрия жамғармасига биринчилардан бўлиб 500 минг сўм маблағ ўтказди...

Таъсис анжуманига ташриф буюрган меҳмонлар — республикамиз вилоятларидан таклиф этилган вакиллар, Тошкент шаҳар маҳаллаларининг фаоллари, ҳокимликлар, корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари иштирокидаги ушбу йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат котиби Раҳим Ражабов кириш сўзи билан очди. Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Эркин Самандаров «Маҳалла» хайрия жамғармасининг шаклланиши маҳаллалар ва уларнинг аҳолисига қаратилган ғамхўрлик, инсонпарварликнинг ёрқин намунасидир» деган мавзуда маъруза қилди.

— Қадим-қадимдан маҳаллалар турмуш ўзаги бўлиб келган, — деди нотиқ ўз сўзида. — Айнан мана шу масканлар одамларни тартибли яшашга ўргатиб, барча ишларни бошқариб келган. Афсуски, Совет ҳокимияти йилларида кўп йиллар давомида шаклланган анъаналар илдизига болта урилди. Маҳаллалар вазифаларини маъмурий идоралар ўз зиммасига олиб, уларни буйруқбозлик йўли билан ҳал қила бошлади. Эндиликда қадимги анъаналарни тикламасак яхши натижага эриша олмаймиз. Шу ўринда жамғарманинг аҳамияти катталигини алоҳида таъкидлашни истардим. Ҳозирги кунгача жамғармага тўпланган маблағ 50 миллион сўмга яқинлашиб қолди. Кўплаб корхона, ташкилот, идора ва шахслар бу хайрли ишга ўз ҳиссаларини қўшиш истагини билдиришмоқда. Хайрия жамғармасининг келажагига Республикамиз Президенти жиддий қараб, мунтазам кузатиб бораётганини айтиб ўтишни истардим.

Шундан сўнг маърузачи маҳаллалар фаолларининг олдида турган вазифалар, шу жумладан ёшлар тарбияси билан жиддий шуғулланиб, маънавий қашшоқликдан чиқиш йўллари, тўйларни тартибга келтириш, маҳалла ва мавзеларни ободонлаштириш, маҳалла комитетларига шарт-шароитлар яратиб бериш, комитетлар иш услубларини такомиллаштириш хусусида сўзлади. Шу билан бирга жамғарманинг фаолиятига юқори баҳо берар экан, унинг ишига омадлар тилади.

Анжуман кун тартибидаги иккинчи масала—«Маҳалла» хайрия жамғармаси Низоми ҳақида Акмал Икромов районидаги Абдулҳай Тожиев маҳалла комитетининг раиси Шукур Темуровнинг маърузаси тингланди. Маърузачи йиғилганларга «Маҳалла» хайрия жамғармаси Низоми, унинг бўлимлари, жамғарманинг асосий мақсади ва вазифалари, жамғарма аъзоларининг ҳуқуқлари, мулки ва молиявий маблағлари ҳамда бошқа жиҳатлари ҳақида батафсил гапириб берди.

Муҳокамага қўйилган масалалар бўйича қизғин музокаралар бўлди.

Жумладан Улуғбек район маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш кенгашининг раиси Сайфулла Оқмирзаев шаҳримизда «Маҳалла» дастури қабул қилингач катта ўзгаришлар рўй бергани, ўз навбатида хайрия жамғармаси ҳам хонадонларда ҳамжиҳатликни таъминлашда катта аҳамиятга эга бўлишини таъкидлади. Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-таъминот вазири Санобар Хўжаева «Маҳалла» хайрия жамғармаси кўп болали оналар, ногиронлар, ёлғиз нафақахўрлар, ночор оилаларга яқиндан ёрдам беришига умид билдирди. Шунингдек, анжуманда сўзга чиққан Наманган шаҳридаги «Ўзбекистон» маҳалла комитетининг раиси Мамажон Турғунов, пойтахтдаги «Технолог» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Абдували Ғуломмаҳмудов ва бошқа нотиқлар муҳокама этилаётган масалалар юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди.

Анжуманда республика «Маҳалла» хайрия жамғармасининг Низоми қабул қилинди.

Йиғилиш иштирокчилари «Маҳалла» хайрия жамғармаси бошқарув органларини ҳам сайлашди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов жамғарманинг фахрий Президенти этиб бир овоздан сайланди. Акмал Икромов районидаги Абдулҳай Тожиев маҳалла комитетининг раиси Шукур Темуров хайрия жамғармаси бошқарувининг раиси этиб сайланди.

Анжуманда шунингдек, жамғарманинг тафтиш комиссияси ҳам сайланди.

Йиғилиш иштирокчилари республикамиз аҳолисига мурожаат қабул қилдилар.

Анжуманда Тошкент шаҳар Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков қатнашди.

* * *

Республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси бошқарувининг биринчи ташкилий пленумида бошқарув раёсати сайланди.

Саъдулла ШОДИЕВ.

СУРАТДА: «Маҳалла» хайрия жамғармаси таъсис анжуманида.

Андрей Пипшенко суратлари.

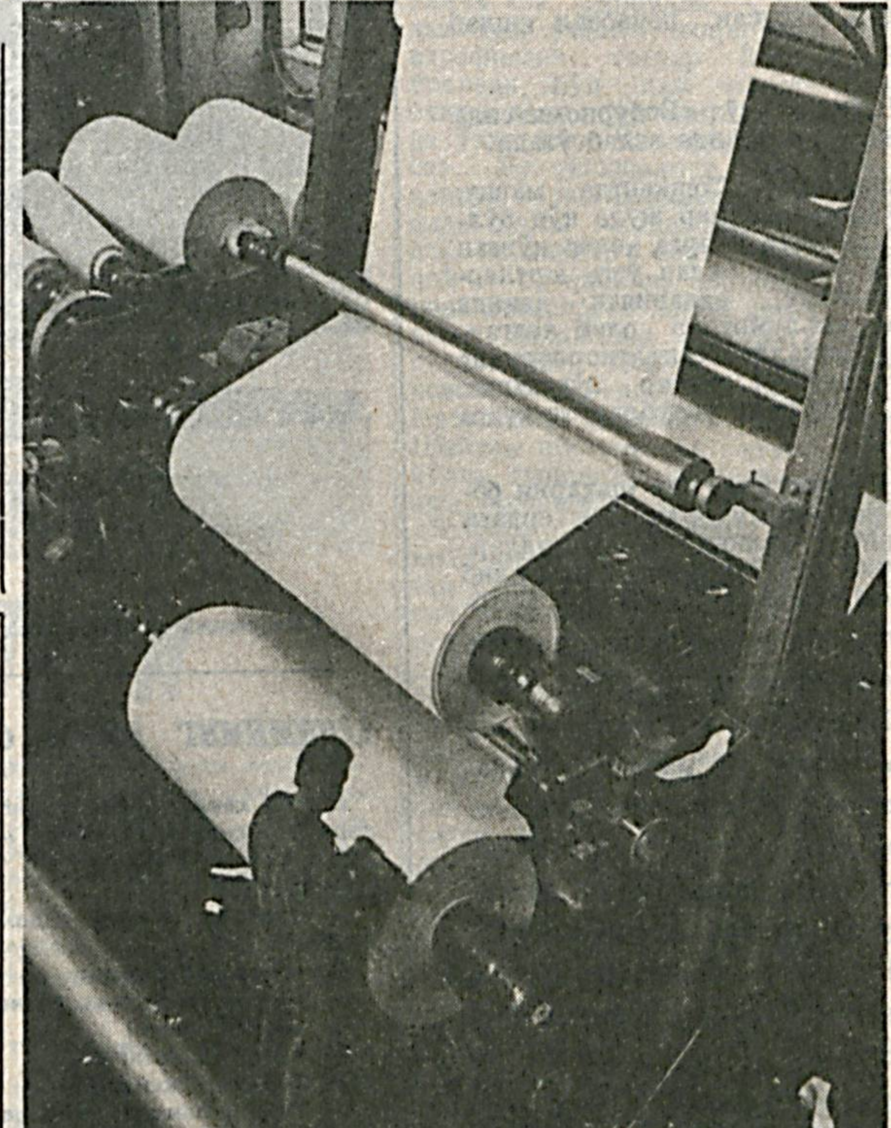

Яқинда ўзининг шонли 60 йиллик тўйини нишонлаган Ўзбекистон қоғоз ижара корхонаси жамоаси ўз маҳсулотларига бўлган талабни ҳисобга олган ҳолда иш суръатини тобора оширмоқда. Корхона цехларига ўрнатилган қудратли дастгоҳлар тайёрлаётган қоғоз маҳсулотлари пешма-пеш мижозларга жўнатилмоқда. Ушбу суратда тасвирланган қоғоз цехи қўлга киритилаётган ютуқларга салмоқли улуш қўшмоқда.

Мақсадли ташриф

ТОШКЕНТ тўқимачилик ва ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг хориждаги дўстлари тобора кўпайиб бормоқда. Бу корхонада ташқи иқтисодий алоқа кенг ривож топиб, айни вақтда ўндан зиёд фирма ва компаниялар билан ҳамкорлик қилмоқда. Шуниси қувончлики, шаҳримизга ташриф буюрган ҳар қандай чет эл фирмаси бу корхона иши билан қизиқмай қолмайди.

Яқинда Жанубий Кореянинг «Самсунг» фирмаси раҳбари Кимнинг ўзи корхонага ташриф буюрди. Бош муҳандис В. Шимёнова раҳбарлигидаги етук мутахассислар хорижлик дўстлар билан олдинда турган муаммолар ва очиладиган қўшма корхона хусусида кенг мусоҳаба ўтказдилар.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

«Иқбол» кўрик танлови

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ 2-ҳунар-техника билим юртида маданий-маърифий ишлар яхши йўлга қўйилган.

Яқинда мазкур даргоҳда «Иқбол» қизлар кўрик-танлови бўлиб ўтди. Билим юрти қизлари белгиланган беш шарт бўйича ўз билимларини намойиш этиб, тўпланганлар олқишига сазовор бўлдилар. Айниқса Ўзбекистон мустақиллиги, унинг келажаги ҳақидаги топшириқларга дадил фикр билдира олишди. Ўзбек мумтоз шоираси Нодирабегимнинг шеър ва қўшиқлари ёддан айтилди.

Кечага йиғилганлар танлов иштирокчиларидан Меҳрибон Жуманова, Наргиза Абдулхаирова, Зулфия Давлетова, Клара Муротова, Олмагул Аметоваларнинг ижроларини олқишлар билан кутиб олдилар.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

⊙ Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасида бўлиб ўтган мажлисда қишга мева-сабзавотлар тайёрлаш, халқ хўжалигининг барқарор ишлаши учун ёнилғи заҳираларини яратиш масалалари муҳокама қилинди. Мажлисни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Абдулҳошим Муталов бошқарди.

⊙ Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатининг қарори билан Сирдарё вилоятидаги Комсомол районининг номи Мирзаобод, Сурхондарё вилоятидаги Гагарин районининг номи Музрабод, Ленин йўли районининг номи Қизириқ, шу районнинг маъмурий маркази бўлган Ленин йўли шаҳар посёлкасининг номи эса Сариқ шаҳар посёлкаси деб ўзгартирилди. Шунингдек, Ульянов районининг Касби деган, районнинг маъмурий маркази — Ульяновск аҳоли пунктининг Муғлон деган тарихий номлари ҳам тикланди.

⊙ Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазирлиги матбуот марказининг хабар қилишича, Ўзбекистон Республикаси божхона ҳамкорлик кенгашининг конвенцияси ва унинг 1950 йил 15 декабрда қабул қилинган иловаларига қўшилиш йўли билан мазкур халқаро ташкилотга аъзо бўлди.

⊙ Нукус шаҳрининг Қизилкент қўрғонида бир кеча-кундузда 150 тонна ғалла маҳсулотларини элакдан ўтказадиган ун комбинати ишга туширилди. Швейцариядан келтирилган замонавий машина-ускуналар бу ердаги иш жараёнларини тўла автоматлаш имконини берди.

⊙ Урганчда «Протезчи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бўлими очилди. Эндиликда Хоразм вилоятида истиқомат қилувчи ногиронларга протезга буюртма бериш учун Тошкентга келишга ҳожат қолмади.

⊙ Тошкент вилояти Юқори Чирчиқ районидаги «Дўстлик» жамоа хўжалиги аъзоларига Жанубий Кореянинг «ДЭУ» фирмаси совғалари — 2340 та рангли телевизор топширилди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

⊙ Туркманистон молия вазири Назар Суюнов Туркманистон ичкарисида ҳам, шунингдек Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари билан ўзаро ҳисоб-китобда ҳам рубль қонуний тўлов пули бўлиб сақланиб қолиниши тўғрисидаги Россия билан аҳдлашувни имзолади.

⊙ АҚШ аэрокосмик мажмуаси фирмаларининг мутахассислари Свердловск вилоятидаги энерготехника илмий-тадқиқот ва конструкторлик институтида бўлдилар. Улар бу ерда 2006 йилда Россия—Америка фазогирларининг Ойга, 2010 йилда эса Марсга биргаликда парвоз қилиш режалари ҳақида фикр алмашдилар.

⊙ Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев республика ҳукуматига Тожикистон халқига инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш тўғрисида кўрсатма берди.

⊙ Киевда бўлиб ўтган собиқ Иттифоқ республикалари — ҳозирги мустақил давлатлар ички ишлар вазирлари жиноятчиликка қарши курашда ўзаро ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги шартномани имзоладилар.

ХОРИЖДА

⊙ Бугун Япония императорининг Хитой Халқ Республикасига расмий сафари бошланади. Хитой-Япон муносабатлари тарихида ана шу даражадаги сафар илк бор бўлмоқда.

⊙ Гулбиддин Ҳикматиёрнинг «Афғонистон ислом партияси»га қарашли 3000 дан кўпроқ жангариси Афғонистон пойтахтидан шарқда жойлашган Саробий шаҳрида тўпландилар. Рейтер агентлиги мухбирининг хабар қилишича, улар Кобулга ҳужум қилишга тайёргарлик кўрмоқдалар.

⊙ Англия ҳукуматининг мамлакатдаги 31 шахтани бекитиш тўғрисида бир неча кун илгари қабул қилган қарори сал бўлмаса Жон Мейжор бошчилигидаги ҳукуматнинг истеъфога чиқишига олиб келмади. Мамлакат парламентида бу масала муҳокама қилинганда 13 овоз кўпчилик билангина ҳукуматни истеъфога чиқариш талаби рад этилди. Бундан «хулоса чиқарган» савдо ва саноат вазирлиги 21 та шахтани бекитмасликка ваъда берди.

⊙ Руминияда ҳам бензин 100 фоизга ошди. Мутахассислар фикрича, бу мамлакатда йил охиригача озиқ-овқат ва саноат моллари нархининг 2-3 бараварга қимматлашишига олиб келади.

⊙ Шотландияда бўлиб ўтган НАТО ядровий режалаштириш гуруҳининг мажлисида ушбу Шимолий Атлантика ҳарбий ташкилоти қўшинларини Югославиянинг собиқ республикалари — Босния ва Герцеговинага киритиш мақсадга мувофиқ, деган қарор қабул қилинди.

* Обуна—93 * Обуна—93 * Обуна—93

Мен севган рукнлар

МЕН шаҳримиздаги 7-касалхонада ҳамшира бўлиб ишлайман. Газета ва журналларга обуна бошланганини эшитиб, дарҳол биринчи навбатда «Тошкент оқшоми» газетасига обуна бўлдим. Ўзим тиббиёт ходими бўлганим учун газетада ёритиладиган «Сиҳат-саломатлик» рукни остидаги мақолаларни қизиқиш билан қолдирмай ўқиб бораман. Бундан ташқари «Одобнома», «Назокат» саҳифаларини севиб ўқиб бораман. Ушбу саҳифалардаги баҳсли мақолаларни беморларга ўқиб бериб, улар билан мунозара юритишни яхши кўраман. Энди 1993 йил давомида кишини ўйлантирувчи, уни мулоҳаза юритишга ундовчи мақолаларни ўқиб юришим аниқ!

Дилором МАВЛОНОВА.

Алоқачиларга имтиёз

ҲАММАМИЗГА маълумки, айни вақтда келгуси йил учун обуна мавсуми бормоқда. Обуна натижалари билан қизиқиб 29-алоқа бўлимига мурожаат этганимизда бир хушхабарнинг шоҳиди бўлдик. Яъни Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги томонидан шаҳримиздаги барча алоқа ходимлари учун биттадан газета ёки журналга бепул обуна бўлиш учун имтиёз берилди.

— Ҳозирги вақтда бундай имтиёзларни беришнинг ўзи бўлмайди, — дейди алоқа бўлими бошлиғи Тоиржон Миржалолов. — Бу хабар бизга етиб келгач барча ишчи-хизматчилар беҳад мамнун бўлишди. Оз бўлсада машаққатли меҳнатимизни эътиборга олишганидан мамнун бўлдик. Шунинг учун тез вақт орасида барча ходимларнинг рўйхати тузилиб, обуна нашрлари ҳам кўрсатилиб топширилади. Шахсан мен ўзим учун севимли бўлган газета — «Тошкент оқшоми»га ёзилдим. Энди кўнглим хотиржам. Оилам ва фарзандларим билан келгуси йилнинг ҳар кунида «Оқшом» билан ошнолашамиз.

Гулзода АБДУЛЛА қизи.

«Тошкент оқшоми»га обуна давом этмоқда

Яна бир бор эслатиб ўтамиз:

⊙ Бир йиллик обуна нархи — 510 сўм.

⊙ Олти ойга — 255 сўм.

⊙ Уч ойга — 127 сўм 50 тийин.

⊙ Бир ойга — 42 сўм 50 тийин.

«Тошкент оқшоми» Ўзбекистонда атиги уч-тўрт нашрлар қаторида ҳафтасига беш мартадан чиқадиган газета эканлигини унутманг!

Ф СП—1

Алоқа вазирлиги «Матбуот уюшмаси»

"ТОШКЕНТ ОҚШОМИ" 64690

(нашр номи) (нашр кўрсаткичи)

газетасига ОБУНА

обуна сони

1993 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга

(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга

(насаби; исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

ГАЗЕТАНИ ЕТКАЗИШ ВАРАҚЧАСИ

п.в. | жойи

64690

(нашр кўрсаткичи)

"ТОШКЕНТ ОҚШОМИ"

(нашр номи)

обуна	баҳоси	сўм	обуна сони
янги манзилга юбориш	баҳоси	сўм	

1993 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга

(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга

(насаби; исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

⊙ Авлодларнинг бетакрор мероси

⊙ Оз-оз ўрганиб доно бўлур

⊙ Саломатлигимиз омиллари

АВВАЛГИ суҳбатларда Тошкентнинг туғилиши, турк ҳоқонликлари, мўғуллар босқини, Амир Темур соҳибқироннинг ҳаёти ҳақида атрофлича сўз юритилди. «Хўш, Тошкент тарихи фақат жангу жадаллардан иборатми, маданий ҳаёт йўқ даражада эдими?» деган ҳақли савол туғилади. Йўқ, маданий ҳаёт ҳамиша барқарор бўлган. Бугунги сўзимиз шу хусусда.

VIII асрдан бошлабоқ Тошкентнинг мусиқавий ҳаёти ҳақидаги маълумотлар битилган. Афсусланарли жойи шундаки бу маълумотлар ўзимизда йўқ. У Хитой манбаларида қайд этилган. Бу ҳақда Калифорния (АҚШ) университети профессори Эдвард Шефер ўзининг «Самарқанднинг тилло шафтолилари» китобида ҳикоя қилади.

• Тошкент тарихига янгича назар

ЧОЧЛИК РАҚҚОСЛАР

Шуни алоҳида қайд этиш керакки, ўша олис VIII асрдан бошлабоқ Тошкент ўз раққослари билан донг таратган эди. Агарда шаҳардаги маданий ҳаёт Хитой мусиқа анъаналари асосида ривожланганини ҳисобга олсак бу унчалик ажабланарли ҳол бўлиб туюлмайди. Император Тан давридаги сарой ҳаётида театрлаштирилган томошалар жуда машҳур бўлган. Тошкентдан махсус келтирилган ўсмир қиз ва йигитлар рақс номерларини ижро этган. Ушбу рақслар «майин» ва «шиддатли» деган икки гуруҳга бўлинган. Хусусан, эронча энгил-бош, чўққиси узун қулоҳ кийиб ижро этилган «Йилқичилар рақси», «Чоч рақси» жуда машҳур бўлган. Раққослар шаффоф узун яктак ва енглари гулдор, калта кўйлак кийганлар, қалпоқларида тилло қўнғироқчалар жиринглаб турган. Оёқларида эса парчадан шиппаклар бўлган. Белларидаги кумуш камар ўзларига жуда ярашиб тушган. Кийим-бошлар ниҳоятда ихлос билан безатилган. Қизларнинг, масалан, кўйлагида очилиб турган иккита нилуфар тасвирланган. Бу томошабинларда катта таассурот қолдирган.

Шуниси қизиқки, тошкентлик раққосларнинг машҳурлиги ҳақидаги маълумотлар маданий ҳаётга алоқаси бўлмаган манбаларда ҳам учрайди. Бир хитойлик амалдор лазурнинг келиб чиққан жойи ҳақида сўз юритар экан, Тошкент рақс ватани экани ҳақида ҳам эслатиб ўтади, бу ерда раққослар учун махсус гиламлар тўқилишини тилга олади.

Хитойда «Соялар театри» ҳозир ҳам машҳур. Унинг тарихи VI—VII асрларга бориб тақалади деб санашади. Лекин қўғирчоқлар Хитойга VIII асрларда Туркистондан олиб келинганини кўпчилик билмаса керак.

Тошкентлик қўшиқчилар, раққослар, мусиқачиларнинг ҳайратомуз маҳоратлари ҳақида классик хитой шоирлари Бо Цзюй-и, Лю Янь-Сии, Ли Дуань ва бошқалар ёзиб қолдиришган.

XV—XVI асрларни ўрганиш жараёнида, Тошкент бу пайтда вилоят маркази, савдо-сотиқ, иқтисодий турмушнинг муҳим таянчи эканлигининг гувоҳи бўламиз... «У аҳолиси зич жойлашган шаҳар бўлган, — деб ёзади таниқли тарихчи Р. Муқминова, — унинг аҳолисининг кўпчилик қисми ҳунармандчилик ва савдо-сотиқ билан шуғулланган. Бу шаҳарда кулоллар, темирчилар, кандакорлар, бофандалар яшашган. Тошкентда чарх маҳсулотлар, хусусан, пойабзал ишлаб чиқарилган».

Мирзо Бобур ҳам ўз «Бобурнома»сида «Чоч ўз ёйлари» ҳақида эслаб ўтади.

Ўша даврларда Тошкентда мачит, мадраса, карвонсаройлар жуда кўп бўлган эди. Карвонсаройларга келиб қўнган савдогарлар ўзлари билан ўзга юртларнинг кийим-боши, маданияти ҳақида ҳам кўплаб маълумотлар олиб келганлар. Бу ҳам маҳаллий санъаткорларнинг ижодларига ижобий таъсир кўрсатган, бойитган, янги-янги услублар вужудга келган.

Тарихдан маълумки, бир шаҳарни босиб олар экан, ҳукмдорлар шу ердаги таниқли санъат аҳлини, ҳунармандларни, усталарни ҳам ўзи билан бирга олиб кетган. Убайдуллахон Шайбоний Бухорода ўз атрофига ўз даврининг машҳур созанда, хонандаларини тўплаган. Мирза Араб, Қўнғиротий Қобузий ҳам шу ерда қўним тутган. Бу машҳур мусиқачи тошкентлик бўлмаса ҳам Тошкент хони султон Абдул Қуддус ҳузурида созанда бўлган эди. Мирзо Араб Қўнғиротий Қобузий ажойиб математик бўлган, ҳарбий санъатда ҳам моҳир бўлган. Лекин санъатга муҳаббати туфайли барчасидан воз кечган.

Мутрибийнинг қаламига мансуб бўлган XVII асрнинг бошларида битилган «Тазкираи Мутрибий»да тошкентлик машҳур маданият арбобларининг номларини учратамиз. Булар Жалил, Жамил Мирак, Дайрий, Сабтий, Самний, Тиркаш, Содиқий, Муфлис, Садрий каби эл ҳурматига сазовор бўлган созандаю хонандалар эди.

XV аср охирида битилган қўлёзма қуйидагича гувоҳлик беради: Тошкент яқинидаги Зангиота қишлоғида анъанавий сайил бўлиб ўтади. Элшунос ва мусиқачи Август Эйхгорн 1871 йилда ёзиб қолдирган эди: «Йўлларда оломон бир томонга ошиқар эди: ким пиёда, ким отда, кимлар аравада... Минглаб одамлар шошилар эди. Аёллар ҳам кўп, улар юзини беркитиб олишган эди». Боққа кираверишда овруполик олимнинг назари гулханларни кўрган. Ловуллаб турган алангнинг тили осмону фалакни ялаб олгудек эди. Дарахтларга ғаройиб фонуслар илинган эди.

Катта лой ўчоқларда гуруллаб ёнаётган гулхан чорбурчак майдончани ёритар эди. Сал ўтмай ажойиб либослардаги уч раққос сурнай, чилдирма, ноғораларнинг шўх садолари остида рақс бошладилар.

Бошқа бир тадқиқотчи Н. Лихошин 1900 йилдаги рамазон ойидаги сайилни батафсил ёзар экан «бозори шаб»да кўзбойлоғичлар, дорбозлар, қўғирчоқбозлар, занбоз — раққослар, курашчи, аскиячиларнинг санъати билан танишиш мумкинлигини таъкидлайди.

Шундай қилиб асрлар қаърига чуқур кириб борганимиз сари тошкентлик раққослар, мусиқачилар, шунингдек соз тайёрловчи усталарнинг маҳорати нақадар юксак бўлганига гувоҳ бўла борамиз. Бу шуҳрат то ҳануз сўнганича, ғубор босганича йўқ. Тошкентлик уста санъаткорлар ўзларининг бетакрор санъатларини авлоддан-авлодга мерос қилиб қолдириб келмоқдалар.

Дилбар РАШИДОВА,
санъатшунослик институти катта илмий ходими, санъатшунослик номзоди.

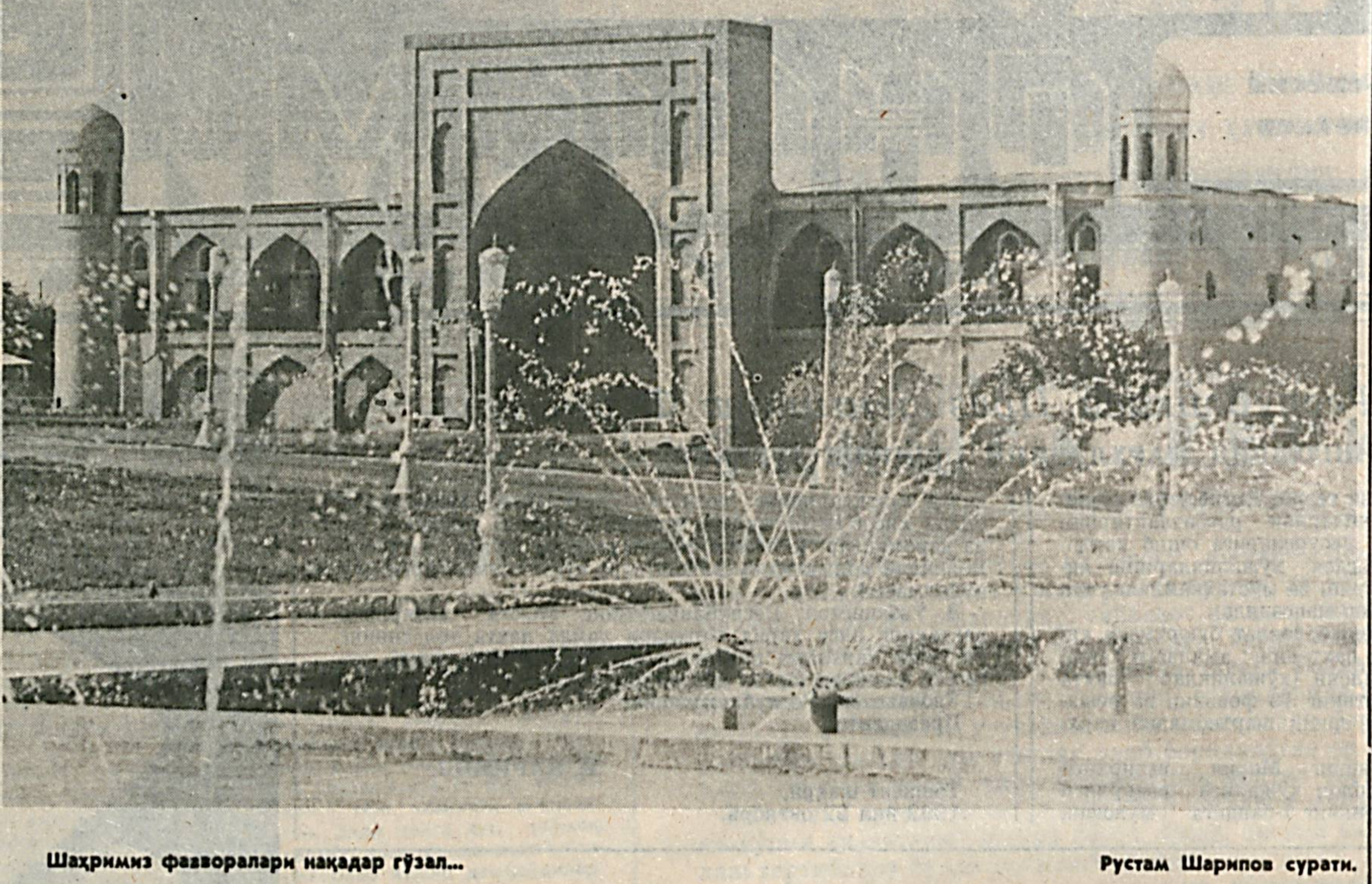

Шаҳримиз фавворалари нақадар гўзал...

Рустам Шарипов сурати.

Одамнинг икки олами

ДОНО ҳаким билан унинг мухлислари ўртасида баҳс қизиб, мана бундай савол-жавоблар бўлиб ўтди. Сўрадилар:

— Ёруғ бу оламда Одам қандай хилқат?

Ҳаким жавоб берди:

— Одам доноликда ягона хилқат!

— Хислати нима?

— Ақлни ишлатиши!

— Фазилати қандай?

— Раҳмдилликда ипакдек мулойим, жаҳли чиққанда қаҳҳору золим!

— Яхши ёки ёмонлиги қай йўсин билиб олинади?

— Ҳар бир одам — сирли бир олам, уни бир кўриб баҳосини айтиб бўлмайди.

— Нега?

— Негаки, одам зотининг ўзи бир олам бўлса, яна унинг зоҳирий ва ботиний, яъни ташқи ва ички олами бор. Шу икки олами тўлиқ ўрганилса, одамнинг ким экани билинади.

— Зоҳирий олами аён кўриниб туради-ку?

— Шундай. Аммо Одамнинг ташқи кўринишидан қанақалигини билиб бўлмайди...

— Одамнинг ботиний оламини нималардан аниқласа бўлади?

— Тил забонидан, яъни сўзининг мантиғидан, юзидаги руҳдан, кўзидаги нур жилвасидан... Яна Одамнинг шакл-шамойилида ички оламини намоён этиб турадиган белги-ҳаракатлар кўп, уларни ҳаёт тажрибасидан ўрганилади.

— Узоқ жойдаги одамни кўрмаған бўлсагу, кимлигини билишни истасак, қайси сифатидан аниқлашимиз керак?

— Сўзидан, фақат сўзидан, дили буюриб тили айтган сўзидан!

Ойкўл

ТОҒ этагида табиатнинг ҳуснига хол бўлиб тушган зилол кўл бор эди. Чунонам чиройли эдики, одамлар унинг туну кун тўлиқ ойдек ярақлаб кўринишига қиёслаб, Ойкўл деб ном қўйишганди.

Кўл хосиятли ва ҳимматли эди. Атроф-теварагидаги ўт-гиёҳларни ям-яшил яшнатар, тирик жон борки кавсар сувидан баҳраманд этар, ҳарир буғланиб ҳавони ёқимли этиб турар эди. Тақдирнинг тақозоси билан фожиа юз берди. Кўл суви озайиб-озайиб қуриб қолди-ю, ўрни теп-текис адирга айланди. Тоғ аҳли бу ерга бирин-сирин иморат қуриб, ниҳоят катта қишлоқ бунёд бўлди. Лекин одамлар табиатни яшнатган ва бутун мавжудотга оби ҳаёт берган кўлни унутишмади, уни тез-тез тилга олиб туришарди:

— Йўл бўлсин, биродар?

— Ойкўлга!

— Қаёқдан келаяпсиз, жўра?

— Ойкўлдан!

Шундай қилиб, қуриб қолган ўша кўл хотираси билан тоғ қишлоғи Ойкўл деб аталди.

Байт:

Қалби дарё, бағри кўлдек
яхшилардан ибрат ол,
Яхшиларнинг жисми кетса, яхши
деган ном қолур!

• Ибратли ҳикоятлар

Бир хўплам сув

ҚАДИМГИ китобларнинг зар саҳифаларида шундай бир ҳикоят бор.

Осмону фалакнинг тўққизинчи оламидан Ер юзига бир нидо келди:

— Эй Одамлар! Сизлар учун курраи сайёрада минглаб хил ноз-неъматлар қатори сув ҳадя этиб қўйилган! Тирикликнинг бу жавҳарини исроф этманг ва ифлос қилманг!

Мўмин бандалар бу нидога жавобан:

— Шундай неъмат борлигига минг тасанно! — дея шукрона айтдилар.

Фалакдан яна огоҳлантирувчи садо келди:

— Сувни муқаддас неъмат деб билинглар! Уйланг Одамлар, Ер юзидан сув ғойиб этиб қўйилса, ҳатто бир хўплам сувни қаердан топасиз?

Мўминлар яна шукрона айтиб:

— Сув муқаддас! Сув ҳаёт неъмати! — деб илтижо қилдилар. Лекин шайтонсифат бир кимса манманликка кетиб:

— Сув топмоқ муаммо эмас, чўкмор билан ерни кавлаб сув чиқариб оламиз! — деб ширк келтирди: «Ҳар нарса ўзига осон!» деганларидек, шу зумдаёқ фожиа юз берди, осий банданинг кўзидаги сув қуриб, бирдан кўр бўлиб қолди.

Байт:

Кўзингдаги қатра сувда бордир
ҳаёт сурати,
Бу дунёнинг ҳар неъмати —
табиатнинг қудрати!

Лаззат нимада?

ЧОЙХОНАГА шошилиб кирган бир йигит жуда ташна экан шекилли косадаги яхна сувни қўлига олди-ю, мириқиб симирди, кейин роҳатланганидан овози борича: «Оҳ-оҳ-оҳ!» деб юборди. Буни бир чеккадаги кекса ҳаким кулиб кузатиб турарди. У йигитнинг қобиллигини юз-кўзидан сезиб, ботиниб гап қотди:

— Бўтам, узримни қабул қилсангиз бир сўз айтсам, кўнглингизга олмайсизми?

— Айтинг отахон, — деди йигит даҳанидаги сув томчиларини артиб, — айтаверинг.

— Хушрўй ҳам ёқимтой йигит экансиз, — деб гап бошлади ҳаким салмоқланиб. — Майли десангиз, сув ичиш одоби ҳақида бир гапни эсдаликка сўзлаб бермоқчиман...

Йигит косадаги сувни апил-тапил ичганича хижолат тортиб қизариббўзарди, зарофат билан ерга қараб деди:

— Сўзланг ота, кексаларнинг гапи олтин, эшитаман.

— Қадим бир ҳикмат бор, бўтам, — деди доно ҳаким. — Унда «Талқон тиқилса — сувга югур, сув тиқилса — гўрга югур» дейилган. Нақлнинг маъноси шуки, ҳар қандай неъматни шошилмай, сабр-қаноат ила лаззат-мазасини билиб, роҳатланиб истеъмол қилиш керак... Сув ичганда ҳам олдин бир хўпламни ютиб «Азиз неъматсан!» деб қўйиш, яна бир хўплам ичиб «Нақадар лазизсан!» дейиш, сўнг, қониқиб бўлгач «Сендек бебаҳо неъматни етказганига шукр!» деб тасанно айтиш айни муддао бўлади. Сув шу йўсин оҳиста-оҳиста ичилса, аъзои-баданга яхши сингиб жонга қувват, нафсга иззат беради, бўтам!

— Раҳмат, отахон! — деди қуллуқ қилиб одобли йигит. — Сиз айтган бу гаплар лаззат олиш иқтидорини ўргатади, ҳаммасини доим ёдимда тутаман.

Тўлқин РАСУЛЕВ.

• Билиб қўйган яхши

КУЗ НЕЪМАТЛАРИ ХОСИЯТИ

⊙ **Қовоқ.** Қовоқдан тайёрланган қайнатма кўкрак оғриганда, қуруқ йўталга тавсия этилади. Мевасининг гўштли қисмини сувда пишириб сариқ касалида, буйрак, қовуқ, истисқо хасталикларида сийдик ҳайдовчи омил сифатида берилади. Унинг шарбати териси касалланган кишиларга суртилади. Меванинг юмшоқ қисми эзиб, темиратки устини боғланса шифо қилади. Абу Али ибн Сино кўрда кўмиб пиширилган қовоқни қанд билан аралаштириб, ични юмшатиш учун истеъмол қилишни буюрган. Шунингдек қовоқ ширасидан томоқ оғриғи ва мия касалликларини даволашда фойдаланган. Шарқ халқлари табобатида қовоқни кўрга кўмиб пишириб, кўл ва оёқларнинг оғриган жойига босиш тавсия этилади.

⊙ **Тарвуз.** Халқ табобатида сариқ касаллиги билан оғриган беморларга тавсия қилинади. Тарвузнинг қуритилган пўчоқларидан тайёрланган дамлама йўғон ичакнинг яллиғланишини даволашда фойда беради. Шунингдек у паришонхотирликнинг давоси сифатида ҳам қадрланади. Тарвуз шарбати ўт пуфаги, буйрак ҳамда қовуқдаги майда тош ва қумларни нуратиш ва танадан чиқариб ташлаш хусусиятига ҳам эга. Юрак ва буйрак касалликлари билан оғриган беморларнинг бадани пишганида тарвуз тавсия қилинади. Илмий табобатда унинг шарбати подагра ва артритга даво саналади. Уни склерозга қарши, камқонликда дармон бағишловчи омил сифатида ҳам истеъмол қилиш мумкин.

⊙ **Қовун.** Абу Али ибн Сино ўзининг шоҳ асари — «Тиб қонунлари» китобида «Қовуннинг эти ва айниқса, уруғи етилтирувчи ва тозаловчидир... Терини тозалайди, уруғи ва ичидаги бошқа нарсалар сепкил, доғ ва бошнинг кепакланишига фойда қилади... Қобиғи (пўчоғи)ни манглайга ёпиштирилса, кўзга тушадиган назлаларга тўсқинлик қилади... Буйрак ва қовуқдаги майда тошларга шифолик аломати бор...» — деб ёзади. Халқ табобатида қовун паришонхотирликни, диққинафас, бод, беланги, сил, камқонлик, жигар ва буйрак касалликларини даволашда тавсия этилади. Илмий табобатда беғубор қовунлар киши асабини тинчлантирувчи, подаграга даво, ични юмшатувчи, бавосил азиятларига малҳамлик қилувчи омил сифатида фойдаланилади. Қовуннинг юрак, ўпка фаолиятига ижобий таъсири бор.

⊙ **Шафтоли.** Халқ табобатида шафтоли мевалари овқатни ҳазм қилдирувчи, қайт қилишни тўхтатувчи омил сифатида тавсия этилади. Шафтоли баргларининг шарбати ёки баргларидан тайёрланган қайнатмадан бод, бош оғриғи, баъзи ошқозон-ичак хасталикларини, даволашда фойдаланилади. Баргларидан тайёрланган ванна экземага даводир. Шафтоли гулларидан пиширилган чучвара тансиқ ва мазали таом бўлиши билан бирга беозор сурги ҳамдир. Абу Али ибн Сино шафтоли иштаҳа очувчи, унинг мойини эса мигрень ҳамда қулоқ оғриғига даво сифатида ишлатган.

Маннон НАБИЕВ,
доришунос.

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!
ОБУНА ВАРАҚАСИНИ БЕХАТО ТЎЛҒАЗИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛИНГ!

Агар обуна «Матбуот уюшмаси» агентлигида расмийлаштирилган бўлса, касса аппаратининг муҳри, алоқа бўлимларида расмийлаштирилганда эса тақвим штемпели, албатта, бўлиши керак.

Бу ҳолда обуначиларга абонемент билан бирга пул қабул қилинганлиги ҳақида квитанция берилади.

АЗИЗ ОБУНАЧИ УРТОҚЛАР!

Газета ва журналларга обуна варақчасини сиёҳли ручкаларда хатосиз, сўзларни қисқартирмасдан ва тушунарли қилиб тўлғазинг.

Обуначи ўз турар жой манзилгоҳи, насаби, исми ва отасининг исмини аниқ ёзиши талаб этилади.

Обуна варақчасидаги «ПВ-Жойи» деган ёзувли катакларни алоқа бўлинмалари ва «Матбуот уюшмаси» агентликлари ходимлари тўлғазади.

• Ҳар соҳадан бир шингил

АҚРАБ ИНЪОМЛАРИ

ДЕҲҚОН тақвимига кўра 21 октябрдан бошланувчи бу ойда ҳароратнинг бир қадар пасайиши ва ёғингарчилик бошланиб, аста-секин қиш совуқлари билан уланиб кетиши кутилади. Шунинг учун ҳам одамлар орасида «Мезон ўтди, ёмғирдан нам қолди, ақраб кирди, илиқ кунлар кам қолди», «Токни ақрабгача кўммасанг панд ейсан» дейилган гаплар юради. Ақраб ойида кундузлар жуда қисқа бўлади. Халқ ҳисобдонлари ва кекса донишмандларнинг хулосасига кўра ақраб рисоладагидек келса об-ҳаво тез-тез ўзгариб туриши керак. Ҳаво очиқ, кундузлари бир илиқ кечган дамларда ҳам кечалари барибир ниҳоятда совуқ бўлади, сув ва тупроқнинг устки қисми музлаши мумкин. Халқ таомилида яна бир гап бор. Баъзи йиллар бу ҳодиса кам кузатилса ҳам, дафъатан чақмоқ, момақалдироқ гулдирайди. Бундай пайтларда: «тамом қишни уриб кетди» дейишади кексалар. Яъни ақрабда момақалдироқ кузатилса қиш қаттиқ келмайди. Бу ойда олтин кузнинг латофатли дамлари кечади. Боғлар, шаҳар кўчалари четидаги дарахт япроқлари тилла ранг олади, ҳаво ниҳоятда мусаффо бўлади. Оқар сувлар тағин ҳам тиниқлашади. Ақраб ана шундай инъомлари билан навбатни қавсга топширади.

ИСКАНДАР КЕЛТИРГАН УЛУШ

ИСКАНДАР Зулқарнайн пахта чигитини Европага биринчи бўлиб келтирган. Шундан кейин пахта савдоси бошланади. Қимматбаҳо хом ашё тойи билан бирга карвон йўлларидан пахтанинг қадимий ҳиндча номи — карпас ҳам кириб борди. Искандар Зулқарнайнинг буюк империясида ҳинд газламаларидан елкан, парда, чойшаб тайёрлаш учун фойдаланишарди. Кейинроқ, эрамизгача бўлган I ва II-асрдаги тарихчиларнинг маълумотига қараганда, пахтадан тайёрланган энли, юпқа, гулдор газламаларни, ёстиқ ва тўшакка тикиладиган пахталарни сув йўли орқали Ҳиндистондан олиб келишиб, қуруқликдаги йўллар билан ғарб мамлакатларига жўнатишарди. Юпқа газламаларни Рим аёллари жуда яхши кўришарди, гарчи у ғоят даражада қиммат бўлса ҳам. Рим императори Нерон тушликда сочиладиган дастурхон учун 4 миллион сестерцин тўлаган. Бу сенатнинг тўрт аъзоси мулки баҳосига тенгдир. Эрамизгача бўлган 323 йилда вафот этган Искандар Зулқарнайн империяси инқирозга учрагач, савдо сусая бошлади. Ўрта ер денгизи мамлакатлари яна Вавилон ва Мисрда зиғир толасидан тўқиладиган газламалардан фойдаландилар.

УНИНГ ТИШЛАРИ МЕЪДАСИДА

АФРИКА, Ҳиндистон ва Индонезияда панголин деган ғалати жонивор (йирик калтакесак) яшайди. Унинг танасини қоплаб олган муғиз тангачалар, писта қарағай қуббасидаги каби устма-уст жойлашган. Панголин қурт-қумурсқа ва термитлар билан озиқланади, уларни ғайри-табиий равишда чайнайди. У чумолиларни ушлаб олиб, шошиб-пишиб ютаверади, чайнаб ўтирмайди, акс ҳолда чумолилар атрофга тарқаб кетади. Умуман чумолини нимаси билан ҳам чайнарди, тиши йўқ, ахир. Унинг тишлари меъдасида, гўё тишларини ютиб юборган. Панголиннинг меъдасида бир неча қатор муғиз тиши бор. Кучли мускуллар уларни уёқбуёққа ҳаракатлантиради. У овқатлангандан сўнг ухлайди, меъдаси эса ишлайди: ютилган қурт-қумурсқаларни чайнайди, ишқалаб эзади.

Самад ШОДМОНОВ
тайёрлади.

Ўзбекистон диёрида куз фаслининг ўзига хос тароватн бор. Бу пайтда айниқса боғларда юмушлар авжига чиқади. «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасидаги қадимги боғни йўқ қилмай, уни янгилашга эришилмоқда. Ҳар йили турли хил навдаги кўчат ниҳоллари ўтқазилмоқда. Шу боис ҳам бу маскан айни пайтда корхона меҳнаткашларининг дам олиш жойига айланган.

СУРАТДА: фабрика боғида анор кўчати вояга етди. Тўқувчи Азиза Абдурасулова (чапда) ва тикувчи-мотористка Заҳро Холтоевалар тушлик пайтида ҳосилни кўздан кечиришяпти.

Равиль Шамсутдинов(ЎзА) сурати.

* *Яхшилар эди*

Ўзбек Магеллани

ҲАЁТИНГ давомида шундай кишиларга дуч келасанки, уларни бутун умринг давомида эъзозлаб юрасан, улар томон талпинасан. Мабодо тангрининг иродаси билан, барча инсоний фазилатларни ўзида мужассамлаштирган бундай кишилардан йироқлашиб қолсанг ёки айрилиб қолсанг умрингнинг қолган қисмида ўша улуғвор сиймони доимо қўмсаб ўтасан. Минг афсуслар бўлсинки, кейинчалик бу йўқотишни тўлдиришнинг ҳеч иложи топилмайди. Бир неча жўғрофлар авлодининг севикли устози Ҳамидулла Ҳасанов ана шундай инсонлардан эди.

Ўлкамизда «Ўзбек Магеллани» номи билан танилган ТошДУ профессори Ҳ. Ҳасанов, ўзини билган ва ҳурмат қилган кишиларни доғда қолдириб, бевақт оламдан кўз юмди.

Ҳамидулла ака 60-йиллардаёқ машҳур сайёҳ сифатида элга танилган эди. Олимнинг ўзи чизган, лекин ҳозирча хомаки саёҳат йўллари харитасини таҳлил қилинса, уларни икки гуруҳга ажратиш мумкинлиги аён бўлади. Бу — қуруқлик ва сувли муҳитдан юрган йўлларидир.

Сувли муҳитдан ўтган йўллари барча дунё океанларини қамраб олади. Жумладан, жаҳонгашта устозимиз Атлантика, Тинч, Ҳинд ва Шимолий Муз океанларининг 20 га яқин денгиз сувларидан сузиб ўтган. Тинч океанининг Жанубий Хитой денгизи билан Ява денгизи оралиғида экватор чизиғидан жанубий ярим шарга сузиб ўтган бўлсалар, Зонд бўғози орқали Ҳинд океани ҳудудида яна экватор чизиғидан шимолий ярим шарга ўтади. Кейинчалик, олим қизиқарли маросимларни ва бепоён океан сувларида сузишнинг ўзига хос жиҳатларини «Экватордан ўтганда» номли рисоласида мароқ билан ҳикоя қилади.

Ҳ. Ҳасановнинг қуруқлик ўлкаларидан ўтган йўллари ранг-барангдир. Устозимиз Осиё, Европа, Африка, Америка материкларининг кўплаб давлатларида бўлган. Жумладан, Шимолий Америка материгининг шарқий қисмидан ғарбига ва ғарбидан шарқига қирқиб ўтиб, Нью-Йоркдан Лос-Анжелесга, ундан Тинч океани орқали Сан-Франциского сузиб борган. Сан-Францискодан Вашингтон орқали Нью-Йоркка етиб келган. Оврупонинг Англия, Франция, Греция, Бельгия, Финляндия каби мамлакатларида, собиқ СССРнинг барча республикаларида, Осиёнинг Саудия Арабистони (Макка, Мадина), Япония, Хитой, Ҳиндистон, Индонезия, Покистон, Афғонистон, Бангладеш, Бирма, Шриланка каби давлатларида, Африканинг Бурунди Миср Араб республикаси, Тунис, Жазоир, Марокаш сингари мамлакатларида бўлган эдилар.

Ҳ. Ҳасанов фақат дунёни томоша қилиб юриш учунгина сафарга қизиқмаган. Бу борада унинг касбдоши, профессор О. Ю. Пославская шундай деган эди: «Баъзи бировлар олимликни бойлик тўплаш воситасига айлантириб, ўткинчи ҳавасларга, буюмлар тўплашга вақт ва маблағ сарфлайдилар. Ҳамидулла Ҳасанович эса маошларини мебель гарнитурларга, ҳавас қилса арзийдиган ўтиришларга, шахсий автомобиль олишга эмас, балки дунё бўйлаб саёҳат учун харажат қилар эди».

Бинобарин, устоз чет элларда кўрган ва эшитганларини, олган расм ва намуналарини дарслик материаллари билан уйғунлаштириб, қизиқарли маърузалар ўқир ва шу йўл билан таълим-тарбия жараёнида ўзига хос услубларни қўллай билган ҳақиқий мураббий эди.

Қомусчи олим дунёнинг энг йирик кутубхоналарида ўтириб (Лондон, Нью-Йорк, Париж, Москва, Ленинград каби), Ўрта Осиёда яшаб ижод этган ўнлаб жўғроф ва сайёҳларнинг илмий меросини ўрганди ҳамда уларни кенг жамоатчиликка таништирди.

Ёшликдан бирга ўсган академик О. Акрамхўжаев Ҳамидулла ака тўғрисида шундай фикрни айтди: «Айниқса у жўғрофия тарихи ва ундаги шарқ жўғрофлари сайёҳлари ҳақида ғоятда қизиқарли китоб ва мақолалар ёзибгина қолмасдан, илм-фанни кенг оммага ёйди».

Жўғрофия тарихи соҳасида йирик олим, профессор Р. Раҳимбеков таъбири билан айтганда, Ҳамидулла Ҳасанов ўз саёҳатлари давомида тўплаган маълумотлари асосида Ўрта аср олимлари жўғрофик меросини юксакликка олиб чиқди, ўнлаб ватандош жўғроф ва сайёҳларни кашф этдилар. Булар орасида Беруний, Бобур, Ҳайдар — Мирза, Маҳмуд Қошғарий, Абдураззоқ Самарқандий кабиларнинг ижодини айниқса завқ-шавқ билан шарҳлаб, баён қилдилар. Устозимиз аввало сермаҳсул, бироқ, ҳассос, бутун умрини том маънода фақат жўғрофия фани ва таълимига бағишлаган инсон эди.

Жаҳонгашта тадқиқотчи олимдан биз — жўғрофларга турли мамлакатлардан келтирилган ажойиб расмлар, қизиқарли асарлари, ягона «Рельефли глобус», қимматли ўгит ва маслаҳатлари абадий мерос бўлиб қолди. Айниқса у кишининг қаламига мансуб бўлган «Жўғрофик номлар имлоси», «Маҳмуд Қошғарий», «Ўрта осиёлик жўғроф ва сайёҳлар», «Жўғрофия терминлар луғати», «Ўрта Осиё жой номлари тарихидан», «Заҳириддин Бобур», «Ер ўғли», «Сайёҳ олимлар», «Жўғрофик номлар сири» каби мазмундор асарларини варақлар эканмиз, ўзимизни меҳри дарё устоз билан бевосита мулоқотда бўлгандай ҳис қиламиз.

Турсунқул ЭГАМБЕРДИЕВ,
ТошДУ доценти,
Абдурасул СОАТОВ,
катта ўқитувчи,
Дилором ПУЛАТОВА,
илмий ходим.

Кузнинг сокин дамлари.

Рустам Шарипов сурат-лавҳаси.

* Жаҳонгашта олим
* Остонаси тиллодан...
* Инсон учун зарур нарсалар

* *Маънавий қадриятларимиз*

БАРАКА ЭШИКЛАРИ

ХАЛҚИМИЗДА уйнинг файзи остонадан бошланади, деган нақл бор. Шу боис ҳам хонадон файзи — остона қадимдан пок ва ҳалол тутилган. Эрталаб тонг саҳарда уй соҳиблари энг аввало остона ҳатлаб барака эшикларини очиши азалий урф-одатларимиз саналади. Ота-бувиларимиз ўз фарзандлари ва невара-чевараларига «Остонадан ўнг оёқ билан ҳатласанг кун бўйи ишинг ўнгидан келади», деб тайинлашларида нима синоат бор экан, — деб ўйлаб қоласан киши.

Ҳа, халқимизнинг энг ноёб удуми бўлган остонада ҳикмат кўп. Тарихий манбаларга қараганда, янги ҳовли-жой қурган кишилар уйнинг кираверишида — остонасига хумкўза кўмишган. Хумчага яхши ният қилиб тупроқ, қум-шағал, сопол, тош парчалари солиб қўйилган. Боболаримиз бу билан остона қутлуғ, баракали бўлсин, кейинги авлодлар тупроқ олса, олтин бўлсин, сулола давомчиларининг ризқ-насибалари бутун бўлиб, барҳаёт бахтиёр умр кечирсинлар, деган ният қилишган бўлса ажаб эмас.

Ажабтовур, ҳеч қайси бир элга хос бўлмаган яна бир ажойиб одатимиз бор. Хонадон аҳллари, айниқса бўйи етган қизлар, келинчаклар тонг саҳарда уйғониб, биринчи навбатда остона, унинг атроф-теварагини супуриб-сидиришган. Сувлар шакаропланиб, ораста қилинган. Янги келинга ёки шу уйдаги қиз болага остонадан баҳо беришган. Кўпинча остонани саришталиги шу хонадонда бўйи етган қиз ёки янги келинчак борлигининг нишонасидир.

Ўзбек халқида яна бир андиша бор. У ҳам бўлса азалий удумларимиз шарофати шундайми ёки оилалар бир-биридан уялганиданми ҳовли саҳни, дарвозанинг олди, остона бўсағасини ҳамиша «ёғ тушса ялагудек» қилиб қўйишади. Ана шу энг эзгу одатимиз ҳамиша ўзимизга ёр бўлсин. Остонанинг орасталиги нафақат қизларимиз ва келинларимизга боғлиқ, балки йигитларимиз ҳам бу ноёб одатларимизга ўз ҳиссаларини қўшмоқлари, кираверишда дов-дарахт бўлиши, узум, анвойи гуллар билан бурканган ишком орқали остона ҳатланса ҳар қандай кишининг баҳри дили очилса керак. Шаҳримиздаги баъзи кўчалардаги жаннатмакон боғларни кўриб кишининг ҳаваси келади.

Биз ўзбекларда остонада кўришиш, қўл олишиш беҳосият саналади. Шу сабабдан ҳам хонадонга кириб кетаётган меҳмон ичкарига кириб ёки мезбон ташқарига чиқиб, сўнг бир-бирлари билан салом-алик, ҳол-аҳвол сўрашганлар. Биз ҳам фарзандларимизга ана шу одобларимизни ўргатишимиз лозим.

Кўп ҳолларда остона орти муомала маданиятини кўпчилик билмайди. Арзимаган дағаллик ёки ўз ўрнида сўзни қўллай билмаслик йўқлаб келган кишининг кўнглига тегиб қолиши мумкин. Эшикдан чақириб келган кишига аввал «Лаббай» ёки «Ким бўласиз?» деган юмшоқ ибораларни қўллашни фарзандларимиз яхши билишлари зарур. Эркак киши чақирса хонадон соҳибалари — аёллар шу сўзларни ишлатса кифоя, чиқиб кўришиш шарт эмас. Чақириб келган киши ҳам «Мен фалончиман» деган жавобни беради. Қадимги маҳаллаларимизга, Тошкентнинг эски шаҳар қисмидаги эшикларга ҳеч разм солганмисиз? Уларда асосий илгакдан ташқари, узун занжир кўзга ташланади. Бунинг хосияти шуки, аёлларимиз эшикни очмасдан туриб, кўчадаги ким эканлигини билиш имкониятига эга бўладилар. Эшик олдига кўпинча қўшимча тўсиқ девор, тахтадан тўсиқ ёки оддий, қаттиқ мато осиб қўйилганки, бундан кўзланган мақсад ичкаридаги аёлларни бегона одамлардан асраш эди. Қандай ажойиб одатларимиз бор!

Қарияларимиз кўпинча «Шу хонадонда тўй-томошалар бўлсин» ёки «Ниятига етсин» каби тилакларни қилишади, қалби эзгуликка йўғрилган, пок ниятли кишилар қадам қўйиб кираётган остонасига яхши истаклар тилайди. Бараканинг боши сифатида, остона билан боғлиқ кўпдан кўп ривоятлар халқимизда тўқилган. Ҳатто янги тушаётган келинлар ёр-ёрига бир эътибор беринг:

Йиғлама, қиз, йиғлама,
Тўй сеники, ёр-ёр.
Остонаси тиллодан,
Уй сеники, ёр-ёр...

Энг улуғ кунларда янги меҳмонга ўнг оёқ билан остона ҳатлашни буюрганлар. Ана шундай одат гўё бир умр бахт келтиради, дейдилар. Остона ҳақида гап борар экан, давлат уйларида истиқомат қилувчилар умумий йўлак (подъезд)ларни доим озода тутиш кераклигини ҳамда сансоларлик қилмасдан зинапояларни супуриб-сидириб туриш ҳам савоб эканлигини ёдда тутишлари лозим. Уйга меҳмон келганда аввало остонада турган пойабзалларни тартибга келтириш, иложи бўлса меҳмон ҳурмати учун оёқ кийимини артиб, ювиб қўйиш қиз ва ўғил болаларнинг бурчи эканлигини ҳозирги ёшларимиз билиб қўйсинлар.

Ҳозир институтлар, мактабларда одоб-ахлоқ илмига кенг киришилмоқда. Ана шу умрбоқий одатларимиз ушбу сабоқларда албатта ўз аксини топмоғи лозим. Ҳурматли ота-оналаримиз, маҳалладошлар, қўни-қўшни, қариндош-уруғлар азалий урф-одатларимизни кенг тарғиб қилишларини истар эдик.

Баҳтиёр КАРИМОВ.

* *Ўйлаб топилмаган ҳикоялар*

«МЕНИНГ ОТИМ ҚАҚАЙ...»

ФАРҒОНА водийсининг энг шимолий нуқтасида Нанай деган қишлоқ бор. Намангандан чиқиб шимол томонга қараб юраверасиз, юраверасиз, битта тоғ кўринади — ундан ўтасиз, иккинчи тоғ кўринади — ундан ҳам ўтасиз, охири чор атрофингиз тоғлар билан ўралади, йўл ҳам чарчаб, охири тамом бўлади, ўшанда ўзингизни Нанайда кўрасиз. Бу қишлоқнинг номи қандай келиб чиққанлиги ҳақида турли жиддий-ножиддий тахминлар бор. Жиддий — бу қишлоқ аҳолисининг шимолдаги нанай деган халқ билан бир уруғлиги тўғрисидаги гаплар бўлса, ножиддийи шундай эмишки Насриддин афанди билан Шайтон шу томонга қараб йўлга тушишган экан, юра-юра чарчашибди, шунда улар «Яхшиси бир-биримизни миниб кетайлик, фақат минган киши ашула айтиб борсин, кимнинг ашуласи узоқроқ бўлса ўша кўпроқ минади», деб келишишибди. Биринчи бўлиб Шайтон афандини минибдию, узундан-узоқ ашула бошлабди, аммо у ашуласини қанча чўзмасин — бир жойга келиб тугабди. Навбат Афандига келибди. У Шайтоннинг елкасига яхшилаб ўтириб олибди-да, ашуласини бошлаб юборибди. Унинг ашуласи: «Нанай-нанай, нанай-нанай, нанай-нанай...»дан иборат бўлиб сира тугамас эмиш. Охири Шайтоннинг тоқати тоқ бўлиб афандини шу ерга келганда елкасидан итқитиб қочиб кетган экан. Шундан бу қишлоқнинг номи Нанай бўлиб қолган экан. Ана шунақа, унча-мунча қишлоқ эмас бу ер, алоҳида, пирлар назар қилган жой.

Қарангки, замоннинг зайли билан менинг қизим шу қишлоққа келин бўлиб тушдию, биз бу ерга тез-тез қатнайдиган бўлиб қолдик. Куёвим янги уй солди, «Дада, келганингизда ёзиб-чизиб ўтирарсиз», деб мўъжазгина болохона ҳам қилдирди, мана, шу йил ёзда насиб қилиб, шу болохонада бир ҳафтача истиқомат қилдим. Эру хотин ишга кетишади, мен ёш набираларим билан қолиб, уй пойлайман. Куёвим ўтли-шудлигина йигит, бир томони боғу далаларга туташиб кетадиган янги маҳаллага йўл қилдирибди, қувур суви олиб келтирибди. Битта сув бергични дарвозасининг олдига қилдирган экан, қўни-қўшнилар келиб сув олишади, хуллас, эшик олди гавжум. Айниқса, сочи ўғил болаларникига ўхшатиб калта олинган, кўринишидан телватоброқ, ўзи ўн беш-ўн олти ёшлардаги бир қиз челагини олиб келаверади, келаверади, сира кўздан узилмайди. Бошқалардай сувини индамай олиб кетса майлия, тарақ-туруқ қилади, болаларга нималардир деб бақиради, хуллас асабга тегади. Дастлабига эътибор бермадим, кейин-кейин унинг гапларига беихтиёр қулоқ тута бошладим. Мана у ё челагини кўтариб, ё бўлмаса бирорта укасини аравачага солиб, ё етаклаб рўпарада пайдо бўлади. Кейин наридан ўтиб бораётган эшак минган, ё қўй-молини далага ҳайдаб кетаётган, ё велосипедига ўт ўнгариб келаётган бирорта бола кўринди дегунча ҳалиги қиз унга қараб бақиради:

— Эй бола, отинг нима?

Ҳалиги бола ё жавоб қайтаради, ё қайтармайди (бегона бўлса отини айтади, бу қизни танийдиганлар бўлса ё масхара қилади, ё сўкади, ишқилиб, ўзига яраша муомаласини қилади). Ҳалиги қиз эса муховара (диалог)ни ўзича бошлаб юборади:

— Менинг отим Қақай,— дейди у. — Ҳа, сен мени жинни деяпсан-а? Бекоргинани айтибсан, мен қиз боламан, билдингми? Ўзинг жиннисан, ҳе ўл, манқа...

Бу даҳанаки «ҳужум» ҳалиги ўткинчи бола то узоқлаб кетгунча давом этади. Мабодо ўткинчи боланинг жаҳли чиқиб, қизга қўл кўтаргудек, тош-пош отгудек бўлса ҳалиги қиз (Қақай) бирорта каттароқ одамдан ёрдам сўрайди:

— Қаранг, анув бола мени уряпти...

Турган гапки, раҳмдил катталар жанжални тинчитиб қўйишади.

Уйда катталар йўқ, мен Қақай тўғрисида тўққиз ёшли набирам — Ферузадан гап сўрайман:

— Жинними бу Қақай деган қиз?

— Жинни эмас, ўзи шунақа-да, — дейди набирам маъюслик билан. — Унинг оти Қақай эмас, Гавҳар. Ўзи шунақа дейди-да... Ёшлигида сочини тепасига иккита қилиб ўриб, лента тақиб олган экан-да... Далада гул териб чўнқайиб ўтирган экан, орқасидан ёмон эчки югуриб келиб бошига б-и-ир сузибди-и. Кейин у шунақа бўлиб қолибди. Дадаси уни Москвагача олиб бориб докторларга кўрсатибди, тузатишолмабди.

— Ўзи жуда яхши қиз, оппоқ дада, — деб ҳикоясини давом эттиради набирам. Унинг кўзларида ўша Қақай — Гавҳарга жуда-жуда ачинаётганлиги кўриниб турарди. — Олдин, янги кўчиб келганимизда ундан қўрқардим, ҳозир бирга ўйнаймиз, яхши қиз. «Супи, супи, супона»сини бир эшитсангиз...

— Бу қанақа қўшиқ? — дейман ҳайрон бўлиб.

— Буми? «Зеби, Зеби, зебона» деган қўшиқ-да. Ўшани «Супи, супи, супона» қилиб айтиб ўйинга тушади...

Ё тавба, бечора қизнинг ўзига яраша қўшиқ топиб олганини қаранг... Кўзларимдаги намни набирамга билдирмай артиб оламан. Бироз жим қоламиз.

— Мактабга борадими, ўша... Гавҳар? — деб сўрайман мен.

— Бормайди, ўқишниям, ёзишниям билмайди, — дейди набирам. — Ахир, мияси яхши ишламайди-да...

— Мунча укаси кўп? Ҳар сафар ҳар хил болани кўтариб ё етаклаб чиқади... — дейман мен.

— Улар ўзининг укалари эмас, қўшниларнинг болаларига қарашади-да, — дейди набирам.

Бирдан деразадан кўчада турган Қақайни кўриб қолиб, унга жилмайиб қўлини силтайди:

— Гавҳар, Гавҳар, мен ҳозир чиқаман, — дейди набирам.

Қақай ҳам унга қараб жилмаяди. Набирам болохонадан тушиб, ўз дўсти ёнига шошилади, мен уни тўхтатолмайман.

Кечқурун катталардан ўша қиз ҳақида сўрайман. Куёвим бошқа тафсилотларни ҳам айтиб беради. Бу қиз Қутбиддин ака деган кишининг иккинчи хотинидан бўлган қиз экан. Биринчи хотини ўлиб қолган экан, ёш аёлга уйланибди. Ўгай она келгач олдинги фарзандларига зуғум қилиб, уларга кун бермай қўйибди. Улар зада бўлган қушлардай ҳар томонга тирқираб кетишибди. «Мен бу қизнинг эчки сузган-сузмаганини билмайман, аммо одамлар ўша қилганлари учун эр-хотинга худо кўрсатди, дейишади», — деди куёвим. Бу гапларни эшитиб, менинг бу тўғридаги усиз ҳам оғир таассуротларим янаям оғирлашади.

Ҳар куни эрта тонгда туриб болохонада ёзув-чизувимга тутинаман. Аммо эрталабданоқ Қақай деразамнинг остида, сувбергичнинг олдида тайёр. У ўтганга ўзи ҳақида, табиатнинг арзимас, аммо бир инсоннинг, қиз боланинг бутун ҳаёти, ёшлигию келажаги, бахтию қисматини ўзгартириб юборган бир ўйини ҳақида маълумот беришдан тинмайди:

— Менинг отим Қақай...

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ.

* *Ҳаётда ҳамроҳингиз*

МАРВАРИД СИНГАРИ ТЕРИЛГАН ЎГИТЛАР

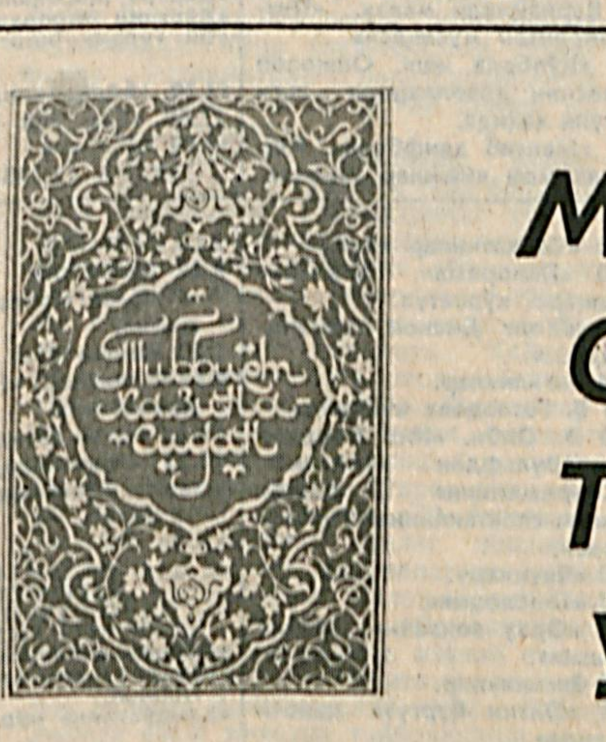

«ҚОРАМАҒИЗДАН келган, чўққи соқол, нуроний, бироқ кўзлари чақнаб турувчи кишини кўрганлар ҳурмат билан салом бериб ўтадилар. Номини эшитганлар чеҳрасига табассум югуради, улар у киши ҳақида нимадир эҳтиром билан эслашади. Бу ҳол фақат Тошкентдек шаҳри азимда эмас, балки жумҳуриятимизнинг барча вилоятларида ҳам шундай. Уни ҳамма танийди, ҳеч бўлмаса номини эшитишган, китобларини ўқишган...»

Бу сўзлар кимга таъриф-тавсиф эканлигини билдингизми? Ҳа, топдингиз! У биринчи ўзбек рентгенологи, тиббиёт фанлари номзоди, Пирогов номидаги мукофот соҳиби, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган шифокор, II даражали Улуғ Ватан уруши, Қизил Юлдуз орденлари, 25 тага яқин медаллар ва 35 та турли-туман, бири-биридан мароқли китоблар ҳамда рисолаларнинг ажойиб муаллифи, ўз таъбирлари билан айтганда ҳам дўхтирликни, ҳам мухбирликни рисоладагидек қилиб қўшиб олиб бораётган, «Тошкент оқшоми» газетасининг 27 йиллик муаллифи ва қадрдони Зикрилла ака Эгамбердиев бўладилар.

Ҳали биз юқорида унинг 35 та китоб ва рисолалари чоп этилган деб айтдик. «Оқшом» муштарийлари орасида унинг «Луқмон ҳаким изидан» номли таржимаи ҳол қиссасини ўқимаганлар бўлмаса керак. Ана шу китоб саҳифаларини варақлар экансиз, Зикрилла аканинг босиб ўтган ажойиб ибратли ҳаёт йўлидан воқиф бўласиз, бири-биридан қизиқ лавҳаларга дуч келасиз, унинг нафақат қалами балки жонга дармон бўлувчи, ҳаётга умид уйғотувчи ширинсухан инсон эканлигига ҳам яна бир карра ишонч ҳосил қиласиз. Дарҳақиқат, Луқмон ҳаким издоши, Абу Али ибн Синонинг, беморни дори билан эмас, ширин сўз билан даволагин деган ўгитини ўзига шиор қилиб олган Зикрилла аканинг шифокорлик фаолиятидан истаганча ибратли мисолларни келтириш мумкин. Чунки у ўзининг салкам 80 йиллик умрининг 49 йилини рентгенологликка бағишлади. Бу ҳазилакам гап эмас.

Яқинда Зикрилла Эгамбердиевнинг қизи билан биргаликдаги яна бир ажойиб китоби босмадан чиқди. Унинг номи ҳам ўзига ярашиқли: «Тиббиёт хазинасидан». Ушбу китобнинг биринчи нашрига сўзбоши ёзган марҳум профессор, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби Ҳаким Зоҳидийнинг сўзлари чиндан ҳам ибратомуздир. «Халқимизнинг яхши одати бор, — деб бошланади ушбу сўзбоши. — Одамлар бир-бири билан учрашганида «Саломатмисиз?» деб сўрашишади ва «Хайр, саломат бўлинг» деб хайрлашадилар. Ҳақиқатан ҳам ҳаётнинг гўзаллиги, лаззати ва қадр-қиммати тани-сиҳатликда. Одам соғ-саломат бўлса бахтли, кўнгли шод, ҳамма нарсадан мамнун, иши унумли бўлади...»

Дарҳақиқат, ушбу китобни бир чеккадан ўқисангиз бу гапларнинг нақадар тўғрилигига тўла ишонч ҳосил қиласиз. Китоб муаллифлари бўлмиш ота-бола шифокор Зикрилла Эгамбердиев ва Зарифа Эгамбердиевалар ўз китобларига тиббиётга оид ҳикматлар, қадим замонларда яшаган ҳакимлар, шоирлар, файласуфларнинг ибратли сўзлари, дарддан фориғ бўлишга оид халқ афсоналари, мақолларни марварид дуридек қилиб теришга муяссар бўлганлар.

Келинг, шу ўринда ушбу китобда келтирилган ибратомуз сўзларга қулоқ тутайлик.

Шарқ элининг донишманди, ахлоқ илмининг отаси Луқмони ҳаким айтади:

— Барча юкни кўтардим, аммо бурчдан оғирроқ юкни кўрмадим. Барча лаззатни тотиб кўрдим, аммо саломатликдан чуқурроқ лаззатни тотмадим. Энг ширин лаззат — соғ-саломатликда эканини англадим.

Ёки Буқротнинг қуйидаги сўзларига бир эътибор беринг-а:

— Соғлиқни узоқ сақлаш меҳнат қилишдан зерикмаслик, овқат ва ичимликдан ҳамма вақт тўйиб юрмаслик билан вужудга келади.

Юсуф Хос Ҳожибнинг «Киши учун саломатлик керак, мол-дунё эса топилади, қушга ҳаёт керак, дон эса топилади. Инсон тирик бўлса, унинг тилаги равшандир, жон ва бош омон бўлса орзу яқиндир», деган сўзлари нақадар теран мазмунга эга.

Ушбу китобдан ўрин олган яна икки буюк донишманднинг ўгитларига бир қулоқ солинг:

Абдулҳақ ибн Сайфиддин ал-Қодир ал-Деҳлавий шундай деган эди:

— Уч нарса кўз нурини оширади: уйқулаш олдидан кўзга сурма тортиш, сабзазорларга тикилиш, покиза либос кийиш. Уч нарса кўз нурини камайтиради: душманни кўриш, хунук нарсаларга, нурга тикилиш.

Тўрт нарса кишини оздиради: шаҳватга эрк бериш, ортиқча ғам тортиш, эрталаб кўп сув ичиш, шўр ва аччиқ нарса ейиш.

Бузургмеҳр шундай деган эди:

— Мен ўз устозимдан: «Инсон учун энг зарур нарсалар нима?» — деб сўрадим. У: «Саломатлик, бадавлатлилик ва омонлик» — деб жавоб берди. Яна ундан: «Ёшликда ва қариган вақтда кишига қандай ишлар муносиб?» — деб сўрадим. У: «Ёшликда илм ўрганиш, қариганда шу илмдан фойдаланиш», — деб жавоб берди.

Хуллас, «Тиббиёт хазинасидан» китоби ана шундай ўгитлар, ибратли насиҳатлар, халқ мақол ва маталлари тўпланган чин маънодаги хазинадир. Шу маънода олганда ибн Сино номидаги нашриёт Зикрилла Эгамбердиев ва Зарифа Эгамбердиеванинг ушбу номда аталувчи китобининг тўлдирилган ва қайта ишланган 3-нашрини чоп этиб, жуда ҳам савобли ва хайрли иш қилган.

Гапимизни мухтасар этишдан олдин ана шу нашриёт чоп этган яна бир жажжи рисола ҳақида ҳам икки оғиз тўхталиб ўтмоқчимиз. Унинг муаллифлари Зикрилла Эгамбердиев ва журналист Акбарали Нурматовдир. У «Эркакларга 101 маслаҳат» деган ном билан чоп этилган. Ушбу рисоладан эр кишиларнинг жинсий ҳаётда бардам ва бақувват бўлишлари, оила қургач, соғлом ва ақлли фарзандларни дунёга келтиришлари учун асқотадиган энг ноёб тиббий ўгитлар ўрин олган. Китобчада ўз ҳаётини бир меъёрда ўтказган, нафс балосидан ўзини тийган, жинсий васвасага берилмаган кишиларнинг узоқ умр кўришлари, бахтли бўлишларига оид аниқ мисоллар келтирилган. Бинобарин, бу гапнинг исботи тариқасида сухумилик кекса чол Николай Шпаковский 115 ёшида қиз кўргани, абхазиялик Гханбери 60 ёшида уйланиб, 100 ёшигача тўққиз фарзанд кўргани, абхазиялик Туркий ҳам 70 ёшида қайта уйланиб тўққиз фарзанднинг отаси бўлганлиги каби мисолларни келтириш баробарида муаллифлар ҳаёт нормаларига, талабларига риоя этиш паҳлавон ва гўзал, энг муҳими ақли расо фарзандларнинг дунёга келиши омили эканлигини алоҳида таъкидлайдилар.

Хуллас, ҳар иккала китоб ҳам барча қатори «Оқшом» муаллифларининг китоб жавонларидан муносиб ўрин олажаклигига, ундаги айтилган ҳар бир ибратли сўзлар кишиларимиз турмушида уларга чин ҳамроҳ бўлажаклигига ишончимиз комил.

Санжар ЕДГОРОВ.

АМЕРИКАДАН ТАКЛИФ

Жанубий Вашингтон университети Америка Қўшма Штатларидаги энг катта ва нуфузли олий ўқув юртларидан бири саналади. Бу йирик илм-фан даргоҳи малакали ёш мутахассислар тайёрлаш билан бирга халқ хўжалиги аҳамиятига молик бўлган мукаммал тадқиқотларни яратишда муваффақиятларга эришиб келмоқда.

Бундай самарали изланишларни амалга ошириш мақсадида университетга етакчи мутахассис олимлар ҳам таклиф қилинмоқда. Ҳамкорлик тадқиқотлари ҳамда фойдали мунозаралар олиб боришда ўзбек олимлари ҳам фаоллик кўрсатаётганликлари қувончли бир ҳолдир.

Ушбу олий ўқув юрти яқинда етук мутахассис тадқиқотчи А. Файзуллаевни ҳамкорликка чорлади. Бу таклиф мамнуният билан қабул қилинди. Таниқли олим яқинда Америкага жўнаб кетди.

Анвар АЛИБОЕВ.

Муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тошкент шаҳар бўйича давлат назорати комитети бошқармаси Акмал Икромов райони давлат назоратчиси Ш. Т. Содиқовга онаси

Турсуной СОДИҚОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба, 26. X

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.30 «Сенсан севарим». Дилрабо концерт.
8.05 «Онажоним». Бадиий фильм.
10.00 «Табиатни асранг». Кинопрограмма.
10.30 Ўқув кўрсатуви. Физика. Қаттиқ жисмларнинг хоссалари.
11.00 «Сув кетар — тош қолар». Телефильм.
11.30 Ўқув кўрсатуви. Жуғрофия. Ўрта Осиё ноҳияларнинг асосий хусусиятлари.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Нинни малика», «Кичкир мишнинг қийиғи». Мультфильмлар.
18.30 Болалар учун. «Кичкинтой устахонаси».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Шоличилик истиқболи».
19.45 «Мусиқий учрашувлар». Бастакор Анор Назаровнинг ижодий кечаси.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Алишер Навоий. «Лайли ва Мажнун». Видеофильм. 1-қисм.
22.15 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
22.45 «Футбол майдонларида».
00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Ассалому алайкум».
19.30 Болалар учун. «Совға».
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 «Ноилар — маънавият бешиги».
20.40 «Билиб қўйган яхши».
20.55 «Миришкорлар».
21.25 «Таниги эр бисёнига».
21.50 «Лаҳза». Хабарлар.
22.00 «Қора ўқ». Видеофильм.

● «ОРБИТА IV»

5.55, 11.55, 18.20, 21.20 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 «Якунлар».
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Хисбзона». Бадиий фильм.
10.30 Э. Рязановнинг муаллифлик кўрсатуви. «Очиқ ҳавода суҳбат». 3-қисм. —Ю. Левитанский.
11.30 «Рус қўшиғи». Телефильм.
12.00 Янгиликлар.

* * *

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.20 «Телемикст».
16.05 «Ён дафтар».
16.10 «Уолт Дисней таништиради...».
17.00 Болалар телевидениеси ассоциацияси. «Мистер Бильбо Беггинс-Хоббитнинг афсонавий саёҳати».
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 «НЭП».
18.55 «Нубоя кулгинда».
19.35 Волейбол. Россия чемпионати. Эркаклар. АСК (Ростов-Дон) — «Самотлор».
20.05 «Китобхона».
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Спорт уик-энди».
21.40 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телефильм премьераси.
«Кинг студияси таништиради»:
22.10 «Ёмонда».
22.35 «Бирож».
22.55 «Вазият».
23.05 «Евгений ва...».
23.10 «Бнэ».
23.15 «Бим-бом».
23.35 «Мегамикс». Танаффус пайтида (24.00) — Янгиликлар.
00.05 Футбол шарҳи.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.00 Хабарлар.
8.20 Ишбилармон кишилар даври.
8.50 Мультфильм.
9.00 Муғомо маҳфий.
9.45 Ишчан давра.
10.05 «Сиз эратган боғ».
10.35 «Бой тилидан...».
11.05 Мульти-пульти. «Бмминг...».
11.25 «Хапфана».
11.55 Кундузги сеанс. «Инсон ҳарфлар билан сатра...». Бадиий фильм.
13.30 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
13.35 «Деҳқонларга тааллуқли масала».

* * *

15.50 «Бурда моден» таклиф этади...
16.10 «Смирновлар оиласи. Бундан буён кенгаш яшаш керак!». Автира телефильми мукаммаси.
16.25 Трансросэфир.
17.10 Янгиликлар.
17.25 «Катта давра».
17.45 «Ҳар бир кун байрам».
17.55 Эълонлар.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.00 Ҳужжатли фильм.
18.30 Хабарлар.
18.45 Болалар даврасида.

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.50 Душанба куни детектив. «Киркиулок соясн». Бадиий фильм.
20.25 «Эзтиюслар, экстрослар...».
20.45 «Евнинг 96 соати». Вильнюс-92 эстрада қўшиқлари халқаро фестивалидан репортаж.
21.25 Криминал хабарлар экрани.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

21.35 «Эртанги кун бугундан бошланади».
21.55 Туркия манзаралари.
22.00 Хабарлар.
22.20 «Эх, қўшиқсн тушма...».
22.45 «Туриинег» мусобақалари.
23.30 Авллар салони.

Сешанба, 27. X

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 Алишер Навоий. «Лайли ва Мажнун». Видеофильм. 1-қисм.
8.40 «Бутоҳча эртак». Фильм-концерт.
9.15 Тури тили.
9.45 «Петербургнинг чиновниклари». Бадиий фильм.
11.15 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Рўзғор ташвишлари».
11.45 Камер оркестрининг концерти.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Типратикан, лайча ва Нико исмли бола». Мультфильм.
18.25 «Фан ва деҳқончилик».
18.55 «Спортлото».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Эл фарзанди». Шароф Рашидов таваллудининг 75 йиллигига.
19.50 «Ҳорманг, бободеҳқонлар!». Пахтакорлар учун дам олиш кўрсатуви.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Ҳукумат тадбирлари.
21.30 Алишер Навоий. «Лайли ва Мажнун». Видеофильм. 2-қисм.
22.45 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
23.15 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Омад».
00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Ассалому алайкум».
19.30 «Лаҳза». Хабарлар.
20.00 «Бу оқшомда» кўрсатуви.
21.10 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

5.55, 18.20, 21.20, 00.35 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.05 «Ҳайвонот оламида».
10.55 Мультфильм.
11.00 Футбол шарҳи.
11.30 «Турмуш икир-чикирлари». Бадиий телефильм. 5-серия.
12.00 Янгиликлар.
Кундузги киноэкспресс
12.20 «Ўн икки стул». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия.
13.25 «Премьера». Бадиий фильм.

*

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 «Ишбилармонлар хабарномаси».
15.40 «Адам Смит бойлиги дунёси».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Уолт Дисней таништиради...».
17.05 «Бизнинг мусиқий клуб».
17.50 «Технодром». Оригинал ғоялар ва фойдали майда-чуйда нарсалар ҳақида.
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 «Чол қандай қилиб симфония созлади». Телефильм.
18.30 Давлатлараро «Останкино» телерадиокомпанияси. Бадиий фильм.
19.00 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.45 «Миниатюра».
20.00 «Мавзу».
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Майсаранинг иши». Бадиий фильм. («Ўзбекфильм»).
22.45 Волейбол. Россия чемпионати. Эркаклар. «Самотлор» — «МГТУ».
23.30 «Ҳарбий ревю».
24.00 «Телевдиномалар».
01.00 «Бир боқишда муҳаббат». 1-кун.
01.35 «Ўн икки стул». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.00 Хабарлар.
8.20 Ишбилармон кишилар даври.
8.50 «Ҳақиқат онлари».
9.45 Ишдан бўш пайтингизда.
11.00 «Гап-гаштакларни қўмсаб».
11.30 «Оқ қарға».
11.45 «Евгений 96 соати».
12.00 Кундузги сеанс. Бадиий фильм.
13.15 Мульти-пульти.
13.25 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
13.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
14.00 Россия Конституцион суди залидан.

* * *

15.45 Телебиржа.
16.15 Мульти-пульти. «А+Б».
16.25 «Бадабоки». Мактабгача ёшдаги болалар учун кўрсатув (Франция).
16.35 Янгиликлар.
17.00 Трансросэфир. «Европа — Осиё».
17.45 «Ҳар бир кун байрами».
17.55 Эълонлар.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.00 «Амазий санъати». Ҳужжатли фильм.
18.30 Хабарлар.
18.45 «Ислом оламида».
19.20 «Сиргаштинг олла».
19.50 «Сезам» кўчаси.
20.20 «Қўшиқлар китоби».
21.05 «Хазонрезгилик».
21.55 Туркия манзаралари.
22.00 Хабарлар.
22.20 Ҳужжатли фильм.
22.45 «Хонанда».

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

22.55 «Фортуна» телеканали. «Юлдузлар намойиши». 2-кўрсатув.

Чоршанба, 28. X

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 Алишер Навоий. «Лайли ва Мажнун». Видеофильм. 2-қисм.
8.40 «Олий мақсад сари». Бадиий фильм. 1-серия.
9.55 Болалар учун. «Ёрилтош».
10.30 Ўқув кўрсатуви. Ботаника. Қишлоқ хўжалик ўсимликларининг биологик аҳамияти.
11.00 «Ёшлик» студияси саволларингизга жавоб беради.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Ғаройиб манеж». Мультфильм.
18.20 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Соғинч».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Эл тинчлиги йўлида».
19.55 «Мен сизни суюбман». Мусиқий кўрсатув.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Ўзбекистон Республикаси Конституцияси лойиҳаси—умумхалқ муҳокамасида.
21.30 Алишер Навоий. «Лайли ва Мажнун». Видеофильм. 3-қисм.
22.45 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
23.15 «Экран таништиради...».
00.05 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Уолт Дисней таништиради...» Мультфильмлар тўплами.
19.20 «Спринт».
19.40 «Ишбилармонлар».
20.25 «Уй-жойларни хусусийлаштириш».
21.15 «Суперспорт».
22.10 «02» тўлқинида.
22.30 «Эсдалик учун дастхат».

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 18.20, 00.55— Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.50 «Бизнинг мусиқий клуб».
11.30 «Зиёратчилар». Телефильм.
12.00 Янгиликлар.
Кундузги киноэкспресс
12.20 «Ўн икки стул». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
13.25 «Анна Линса». Телевизион бадиий фильм (Финляндия телевидениеси).

*

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 «Телемикст».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Уолт Дисней таништиради...».
17.05 «Орзу-умид». Етим болалар учун хайрия концерти.
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 «Кировлик моҳир қўллар». Телефильм.
18.35 «Туркия телевидениесининг оқшоми».
19.10 Г. Свиридов. «Кичик триптих».
19.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
20.05 «Веди».
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.20 Туркия телевидениесининг оқшоми. «Бетартиб ётоқ». Бадиий фильм премьераси.
22.50 Волейбол. Россия чемпионати. Эркаклар. «Динамо» (Москва вилояти) — «Самотлор».
23.25 Футбол. Жаҳон чемпионатининг саралаш матчи. Россия — Люксембург терма командалари. В. И. Ленин номидаги Марказий ўйингоҳдан олиб кўрсатилади. 2-тайм.
00.20 Янгиликлар.
01.00 «Бир боқишда муҳаббат». 2-кун.
01.35 «Ўн икки стул». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.00 Хабарлар.
8.20 Эълонлар.
8.25 Ишбилармон кишилар даври.
8.55 Ишчан давра.
9.50 «Тилла шпора».
10.20 Мульти-пульти. «Қандай қилиб типратикан ва айиқча осмонни алмаштиришди!».
10.30 «Фортуна» телеканали. «Юлдузлар намойиши».
12.00 Кундузги сеанс. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 91-серия.
12.50 «Ер ва сувнинг монандлиги».
13.05 «Мегаполис».
13.35 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
13.40 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
14.00 Россия Конституцион суди залидан.

* * *

15.30 «Терминал». Компьютер графикаси бўйича халқаро конференциядан репортаж.
16.00 Янгиликлар.
16.15 Трансросэфир. «Узоқ Шарқ».
17.00 «Ўхшаш дунёлар».
17.45 «Ҳар бир кун байрам».
17.55 Эълонлар.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.00 «Мемнуне миллиардер».
18.30 Хабарлар.
18.45 Болалар даврасида.
18.50 «Қора денгиз». Ҳужжатли фильм.
19.30 Хабарлар.
19.50 «Сезам» кўчаси.
20.20 Концерт.
20.40 Ҳужжатли фильм.

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.50 Спорт кўрсатуви.
20.55 Эълонлар.
21.00 «Оппозиция».
21.45 Бугун Россия Федерацияси Олий Кенгашида.
22.00 Хабарлар.
22.25 Россия Конституцион суди залидан.
22.55 Камера ўтмишни тадқиқ этади. «Охирзамон ҳақида янги маълумотлар». Ҳужжатли фильм.

Пайшанба, 29. X

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 Алишер Навоий. «Лайли ва Мажнун». Видеофильм. 3-қисм.
8.40 «Мўъжизакор гўзаллик сири». Телефильм.
9.05 «Олий мақсад сари». Бадиий фильм. 2-серия.
10.15 Араб тили.
10.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Мактаб саҳнаси».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Бир томчи», «Тонгги қўшиқ». Мультфильмлар.
18.30 «Ғалла — ризқ-рўзимиз».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Ғилон». Телефильм.
19.30 «Анъаналар этади давом...».
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 «Дўстлик ришталари». Туркия Республикасининг Мустақиллиги кунига бағишланади.
21.30 Санъат усталари ижросида концерт.
22.00 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
22.30 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. Олий лига. «Пахтакор» — «Темирйўлчи» (Қўқон). «Пахтакор» Марказий ўйингоҳидан кўрсатилади (ёзиб олинган).
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 Болалар учун. «Табассум».
19.00 «Билим сарчашмалари».
19.30 «Иқтисодчилар мактаби».
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.10 «Бу оқшомда».
21.20 «Пульс». Хабарлар.
21.30 Эълонлар. «Кинонигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

5.55, 18.20, 21.20 — Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.50 Футбол. Халқаро учрашув. Беларусь — Украина терма командалари. 2-тайм. Минскдан кўрсатилади.
11.40 «Машҳур ўрдакча Тим». Мультфильм.
12.00 Янгиликлар.
Кундузги киноэкспресс
12.20 «Ўн икки стул». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
13.40 «Кабаре». Телевизион бадиий фильм.

*

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 «Телемикст».
16.10 «Ён дафтар».
16.15 «Уолт Дисней таништиради...».
17.05 «Россия овози» телерадиотанловининг дипломанти Т. Матвеева куйлайди.
17.20 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 «Вагон-03».
19.00 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.45 «Катта сайр».
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Ҳеч нарса ҳақида репортаж».
21.35 Волейбол. Россия чемпионати. Эркаклар. «Самотлор» — «Аграрник».
22.20 «Номенклатура». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси.
23.40 «Эфирда мусиқа». 1-қисм.
00.10 Янгиликлар.
00.45 «Эфирда мусиқа». 2-қисм.
02.15 «Ўн икки стул». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.00 Хабарлар.
8.20 Ишбилармон кишилар даври.
8.50 Камера ўтмишни тадқиқ этади. «Охирзамон ҳақида янги маълумотлар». Ҳужжатли фильм.
10.05 Ишдан бўш пайтингизда. «Диққат, суратга олаяпман».
10.20 «Ўз-ўзига режиссёр».
10.50 «Карвон».
11.20 «Ҳали англанмаган коинот».
11.50 Кундузги сеанс. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 92-серия.
12.40 «Пилигрим».
13.25 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
13.30 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
13.50 Россия Конституцион суди залидан.

* * *

15.15 «Бозорни ўрганайлик».
15.45 «Рост» студияси. «Гуффи-Геймз». 1-қисм.
16.15 Янгиликлар.
16.30 Трансросэфир. «Урал-ТВ».
17.15 «Шундай яшаяпмиз».
17.45 «Ҳар бир кун байрам».
17.55 Эълонлар.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.00 Ёшлар.
18.30 Хабарлар.
18.45 «Ислом маданият ёдгорликларида».
19.30 Хабарлар.
19.50 «Сезам» кўчаси.
20.20 Мусиқали дастур.
21.10 «Катта опа». Видеофильм.
21.55 Манзарали фильм.
22.00 Хабарлар.
22.20 Спорт

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

22.55 «Осойишталик № 9».
23.55 Эълонлар.
24.00 Спорт кўрсатуви.
00.05 Соло. «Янги иллюзион».
00.10 «XX аср кадрда ва кадр ортида». «Вивьен Ли—давр ледиси».

Жума, 30. X

● ЎзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 Футбол. Ўйингоҳлардан дараклар.
7.35 «Саодат». Фильм-концерт.
8.10 «Шаҳар таронаси». Бадиий фильм.
9.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона».
10.30 Ўқув кўрсатуви. Зоология. Балиқларнинг турли-туманлиги, аҳамияти ва уларни муҳофаза қилиш.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Қуёшда пишган нон». Мультфильм.
18.20 Болалар учун. «Қувноқлар даврасида».
18.40 «Ишонч мустаҳкам бўлса».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 Мумтоз куйлардан концерт.
20.05 «Эл фарзанди». Шароф Рашидов таваллудининг 75 йиллигига.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Ҳукумат тадбирлари.
21.40 «Ҳорманг, бободеҳқонлар!». Пахтакорлар учун дам олиш кўрсатуви.
22.25 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
22.55 «Аршин мол-олон». Бадиий фильм.
00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

БИШКЕК КЎРСАТАДИ

18.05 «Кот Котофеевич». Мультфильм.
18.15 «Байкем, Эжем жана биз».
18.30 «Ата журт». Телеканал.
19.00 «Ала-Тоо».
19.20 «Ата журт» (давоми).
21.00 «Ала-Тоо».
21.20 «Ата-журт» (давоми).
21.50 «Янги шароитларда меҳнатга ҳақ тўлаш».

● «ОРБИТА IV»

5.55, 15.20, 18.20, 21.20— Кўрсатувлар тартиби.
6.00 Янгиликлар.
6.35 Эрталабки гимнастика.
6.45 «Тонг».
9.00 Янгиликлар.
9.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
10.05 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).
10.55 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
11.35 «Иштирок этувчилар». Телефильм.
12.00 Янгиликлар.
Кундузги киноэкспресс
12.20 «Ўн икки стул». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
13.40 «Оқшом пайтларида». Бадиий фильм (Болгария).

*

15.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
15.25 «Бридж».
15.50 «Бизнес-класс».
16.05 «Ён дафтар».
16.10 «Уолт Дисней таништиради...».
17.00 «Марказ».
17.40 «Мақтанчоқ чумчуқча». Мультфильм.
17.50 «Технодром». Оригинал ғоялар ва фойдали майда-чуйда нарсалар ҳақида.
18.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
18.25 «Россия юлдузлари». Киноальманах.
18.45 «Вагон-03».
19.15 «Инсон ва қонун».
19.50 «Мўъжизалар майдони».
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.25 «Детективлар клуби»да. «Шахсий қурол». Телевизион бадиий фильм.
22.50 Катталар учун мультфильм.
«ВИД» таништиради:
23.05 «Сиёсий бюро».
23.35 «Музобоз».
00.55 «Авто-шоу».
01.10 «Хит-конвейер». Танаффус пайтида (24.00) — Янгиликлар.
02.10 «Ўн икки стул». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.00 Хабарлар.
8.20 Эълонлар.
8.25 Ишбилармон кишилар даври.
8.55 Камера ўтмишни тадқиқ этади. «Ракета инқирози». Ҳужжатли фильм. 2-қисм.
9.45 Ишдан бўш пайтингизда. «Қушлар биз билан ёнма-ён».
10.00 «Жентльмен-шоу».
10.30 Ватаним менинг. «Петербург бурчаклари».
11.25 «Қалб сайли». Ёзувчи Георгий Семёнов.
11.55 Кундузги сеанс. «Санта Барбара». Кўп серияли бадиий телефильм. 93-серия.
12.45 «Гап-гаштакларни қўмсаб».
13.10 Мульти-пульти. «Кутилмаган учрашув».
13.20 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
13.25 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
13.45 Россия Конституцион суди залидан.

* * *

15.15 Телебиржа.
15.45 «Рост» студияси. «Гуффи-Геймз». 2-қисм.
16.15 Янгиликлар.
16.30 «Минора».
16.45 Жума кунлари Уолт Дисней. «Мистер Бугеди». Бадиий фильм.
17.45 «Ҳар бир кун байрам».
17.55 Эълонлар.
18.00 Хабарлар.
18.20 «К-2» таништиради. «Динара». Бадиий фильм («Кинограф», «Медиа»).

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.55 «Хонанда».
21.45 «Чолиқуш».
22.00 Хабарлар.
22.20 «Ҳафта сўнгида». Дам олиш кўрсатуви.

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

23.45 «К-2» таништиради.

Шанба, 31. X

● ЎзТВ I

7.00 «Ассалому алайкум».

*

8.00 «Кенжатойдан қўрқ, эй ғаним». Бадиий фильм.
9.10 «Биргаликда куйлаймиз».
9.40 «Шоҳруҳ клуби».
10.10 Мактаб ўқувчилари учун. «Қувноқ стартлар».
11.05 «Олам кўрки сиз билан». Публицистик кўрсатув.
11.45 «Алифбо сабоқлари».
12.15 «Мушоира». Адабий кўрсатув.
12.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Орзулари ойдинлар».
13.30 Хайриддин Султонов. «Чангак». Видеофильм.
14.35 Тижорат канали. «Тола ва сифат». Навоий пахта тозалаш заводи иш тажрибасидан.
15.05 «Санъат усталари». Ўзбекистон халқ артисти Зайнаб Садриева.

* * *

18.00 «Краканош ва мактаб». Мультфильм.
18.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Танбур». Телефильм.
19.40 Телевизион миниатюралар театри.
20.30 «Туркистон» ахбороти.
21.00 «Марҳабо, талантлар!». Ўзбекистон Республикаси бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг телевизион фестивали. Андижон вилояти.
22.30 «Темир хотин». Бадиий фильм. 1-серия.
23.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

АШҒАБАТ КЎРСАТАДИ

● «ОРБИТА IV»

6.40, 15.20 — Кўрсатувлар тартиби.
6.45 Эрталабки гимнастика.
6.55 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
7.55 Янгиликлар.
8.30 «Моторлар оламида».
9.00 «Марафон-15» — кичкинтойларга». «Бамси». Мультфильм премьераси.
9.25 «Эльдорадо».
9.55 «Сеҳрли кўзойнак». Мультфильм.
10.05 «Саҳнанинг орқа томонидан. Табассум билан». А. Фатюшин.
10.20 «Инсон институти».
10.50 «Технодром».
11.20 Экологик хроника.
11.35 «Дело».
11.45 Ёдда қолган фильмлар. «Адрессиз қиз». Бадиий фильм.
13.20 «Мусиқий дўкон».
14.00 «Николай Казаковнинг ушалмаган орзуси». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Франция). 2-фильм.
15.00 Янгиликлар.
15.25 АҚШ президентлигига номзодларнинг телемузокаралари.
16.05 «Зазеркалье». «Арабелла — қароқчи қизи». Бадиий фильм.
17.35 «Қизил квадрат».
18.15 «Бу менинг оламим». (Халқ артисти Яншин туғилган куннинг 90 йиллигига).
19.05 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Халқ душмани— «Бухарин». Бадиий фильм («Мосфильм»).
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Янгиликлар.
21.20 «КВН-92». Мавсум иккинчи ярим финалининг ўйини.
23.20 «Қувноқ теплоход». Нижний Новгороддан кўрсатилади.
23.35 «Европа плюс». Танаффус пайтида (24.00) — Янгиликлар.

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.00 Хабарлар.
8.20 Вариацияли мавзу. «Петрополитан мусиқаси».
8.50 «Қўлбола иш». Ошқозон ярасини даволашнинг янги усули ҳақида.
9.15 «Мансаб алифбоси». Ишбилармон кишилар танловига илова.
9.30 «Агар сиз...».
10.00 «Плюс ўн бир» видеоканали.
11.15 «Дораэмон». Мультфильм премьераси. 8-серия.
11.30 «Иваннинг қайиғи». Бадиий фильм.

*

13.10—17.20
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ
«Безнен мирас» (татар тилида).
«Дидар» (қорақалпоқ тилида).
«Дўстлик тароналари».
«Ой туран» (қирғиз тилида).

*

17.20 «Бола тилидан...».
17.50 «Ҳар бир кун байрам».
18.00 Хабарлар.

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.20 Туркия манзаралари.
18.30 Хабарлар.
18.45 «Хонанда».
19.30 Хабарлар.
19.45 «Сезам» кўчаси.
20.15 «Тоғ сўқмоқларида». Ҳужжатли фильм.

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.25 «Кеча». Бадиий фильм (Польша).
21.55 Эълонлар.
22.00 Хабарлар.
22.25 «Сафсаталар». Оиладаги бугунги муаммолар ҳақида.
22.55 Бугун Россия Федерацияси Олий Кенгашида.
23.10 «Ассорти». Мусиқий дам олиш томошалари.
23.40 «А» программаси.
00.10 «Ад либитум».
00.40 Тунги сеанс. «Нодир шахс». Бадиий фильм.

Якшанба, 1. XI

● ЎзТВ I

7.00 Ўзбекистон халқ ҳофизи Одилжон Юсупов куйлайди.
7.50 «Саҳродаги қўриқхона». Телефильм.

*

8.00 «Туркистон» ахбороти.
8.30 «Олтин тоғнинг сири». Бадиий фильм.
9.45 «Муҳаббат наволари». Мусиқий кўрсатув.
10.25 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Ватанпарвар».
11.25 «Сайёрамиз омон бўлсин».
12.05 Тижорат канали. «Саноатимиз одимлари».
12.25 Абдулла Орипов. «Ранжком». Телеспектакль.

* * *

15.30 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. Олий лига. «Пахтакор»—«Косонсойчи» (Косонсой). «Пахтакор» Марказий ўйингоҳидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — Телефильм.
17.20 «Капитан Врунгелнинг саргузаштлари». Мультфильмлар.
18.00 «Бўстонлиқнинг олтин кузи». Манзарали фильм.
18.20 «Санъат ғунчалари». Глиэр номидаги Республика ўрта махсус мактаб интернати ўқувчиларининг чиқиши.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 XI Тошкент халқаро кинофестивалига бағишланган Ўзбекистон санъат усталарининг концерти.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Ҳорманг, бободеҳқонлар!». Пахтакорлар учун дам олиш кўрсатуви.
22.00 «Темир хотин». Бадиий фильм. 2-серия.
23.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

БИШКЕК КЎРСАТАДИ

9.05—12.00 Қирғизистон телевидениесининг болалар студияси кўрсатади. Программада: «Хуш хабарлар», «Бобок сенин жомогун», «Дидар-шоу», «Оқ кема». Бадиий фильм, мультфильм.

* * *

18.05 «Қувноқ домино». Киноконцерт.
19.00 «Ала-Тоо».
19.20 Б. Жакиев. «Кулгондун билгежи бар». Уш қирғиз драма театрининг спектакли.
20.50 «Канизак Изаура». Кўп серияли бадиий телефильм. 2-серия (рус тилида).

● «ОРБИТА IV»

6.15, 15.15, 18.40, 00.15— Кўрсатувлар тартиби.
6.20 «Руҳни чиниқтириш».
7.20 «Спортлото» тиражи.
7.35 «Адиген» турк ансамблининг чиқиши.
7.55 Янгиликлар.
8.30 «Эрта саҳарлаб».
9.00 «Ялла» чойхонага таклиф этади».
10.30 «Кичкинтой ва қора ниқоб». Мультфильм.
11.00 «Ўтмиш».
11.40 «Қора кўркам от саргузаштлари». Кўп серияли телефильм премьераси. 16-серия.
12.05 «Янги авлод танлайди...».
12.55 «Рақснинг гўзал лаҳзалари». Б. Қориева.
13.50 «Соло».
14.20 «Ҳар бир киши ўзи ҳақида».
14.30 «Волохонкадаги уй». Кўп серияли телефильм премьераси. 3-фильм.
15.00 Янгиликлар.
15.20 «Учинчи жаҳон уруши дақиқаларими!». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Давлатлараро «Останкино» телерадиокомпанияси ҳамда Германиянинг «ЦДФ» студияси биргаликдаги маҳсулоти).
16.20 «Саёҳатчилар клуби».
17.10 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
17.50 «Уолт Дисней таништиради...».
18.45 Янгиликлар.
19.00 В. Готовцева куйлайди.
19.20 Э. Олби. «Ким Вирджиния Вульфдан қўрқади!». «Современник» театри фильм-спектаклининг премьераси.
22.00 «Якунлар».
22.45 «Телелоция».
23.00 «Орзу вокзали». Юрий Башмет.
24.00 Янгиликлар.
00.20 «Олтин бургут» қаноти остида».

● «ДУБЛЬ IV»

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

8.00 Хабарлар.
8.20 Ҳужжатли панорама. «Кузьма Поклоновнинг тақдири».
9.20 Ишдан бўш пайтингизда.
9.35 Фольклор. «Номаълум маданиятлар».
10.05 «Олти сотих».
10.25 «Қироллликдаги саргузашт». Қўғирчоқ мультфильм. 10-серия.

*

10.55—14.00
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ
«Диллар дилларга пайванд».
«Шеърият дафтаридан» (тожик тилида).
«Ҳамдўстлик» кўрсатуви.

*

14.00 Такрорий фильмлар экрани. «Ёмон яхши одам». Бадиий фильм.
15.40 «К-2» таништиради: «Америка юлдузлари».
16.10 «Познер ва Донахью».
16.40 «Ҳайвонот оламида».

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

17.40 ТРТ кинофильмлари.
18.30 Хабарлар.

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

18.50 Голливуд классик фильмлари фестивали. «Офтобдаги қон».
20.35 Телевизион текширув бюроси. «Коррупция».

ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

21.25 «7 ёшдан 77 ёшгача».
21.45 «Инсон ва унинг ахлоқи».
22.00 Хабарлар.
22.20 «Пазар-92».

«Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз» ҳафтаномасининг 23 октябрь сонидан олинди.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона —32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарлари бўлими 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарларининг аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг босмахонаси.

■ Нашр кўрсаткичи 64690 ■ Босмага бериш вақти 11.30 ■ Босмага берилди 11.30. Буюртма Г—341 ■ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10